МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Катедра української мови імени професора Івана Ковалика

ІНШОМОВНА ЛЕКСИКА В ОСВІТНЬОМУ БЛОЗІ «EDERA»

Виконала:
студентка 2 курсу магістратури
українського відділення
філологічного факультету
Лопушанська Наталія Сергіївна

Науковий керівник − к.ф.н.,
доцент катедри української мови
імени професора Івана Ковалика
Сокіл-Клепар Наталія Василівна

Львів − 2024

ЗМІСТ

ВСТУП 3
РОЗДІЛ 1 ВИКОРИСТАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ У БЛОГАХ 6
1.1. Поняття іншомовної лексики та причини її виникнення 6
1.2. Мовні особливості блогів 13
РОЗДІЛ 2 ІНШОМОВНА ЛЕКСИКА У БЛОЗІ «EDERA» 20
2.1. Тематичні групи запозиченої лексики 20
2.2. Українські відповідники до іншомовних запозичень у блозі 25
ВИСНОВКИ 48
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ 51
РЕЄСТР ЗАФІКСОВАНИХ ЛЕКСЕМ 55
ДОДАТКИ 62

ВСТУП

Блоги набувають неабиякого ступеня довіри серед читачів, а також надають науковцям масив матеріалу для дослідження.

Блог – це веб-сайт, який підтримується індивідом, що містить регулярні записи з коментарями, описами подій або іншими матеріалами, такими як графіка і відео. Записи зазвичай відображаються у зворотному хронологічному порядку [13].

Блоги є поліфункціональними. Вони виконують комунікативну, інформаційну, розважальну, рекламну, просвітницьку, акумулятивну функції.

Оформлення блогу дають можливість відрізнити його від інших жанрів інтернет-комунікації. Цими елементами є профіль, основна сторінка, сторінка окремого допису та стрічка друзів/підписників.

Тексти в блогах є авторськими творами, що зазвичай мають тематичну цілісність, через що їх можна розглядати як інтерактивне цілісне видання. Вони відрізняються стилістичним змішуванням, часто написані в літературно-публіцистичному стилі, а також вирізняються природністю і близькістю до розмовної мови. У записах, орієнтованих на широку аудиторію, присутні елементи фамільярного стилю, а в постах для конкретних адресатів – інтимного. Вибір мовних засобів і дотримання мовних норм залежить від смаку та намірів автора [13].

Проблема мовних запозичень в останні два з половиною століття посідає важливе місце в лінгвістиці. Вона розглядається в різних аспектах: у загальнотеоретичному плані - як частина загальної проблеми мовних контактів і взаємодії різних мовних систем, у більш вузькому аспекті - як особливості розвитку окремих мов і різних їх рівнів.

Багато дослідників в останнє десятиліття досліджують запозичення іншомовної лексики в українській мові. Зокрема, освоєння іншомовних запозичень досліджують Л. Чурсіна [33], Д. Мазурик [18], О. Стишов [28], Н. Босак і В. Печерська [5] та інші. Іншомовна лексика викликає значне

зацікавлення українських лінгвістів про що свідчать не лише принагідні наукові розвідки, а й дисертаційні праці [2]. Протягом різних етапів історичного розвитку науковці мали різні погляди на цю проблему, проявляючи або прийняття, або відторгнення запозичених, іншомовних слів.

Варто згадати монографію І. Фаріон «Англізми і протианглізми: 100 історій слів у соціоконтексті» [31]. Монографія присвячена дослідженню англійських запозичень в українській мові. І. Фаріон розглядає кожне слово не лише як лексичну одиницю, але і як культурний феномен. Дослідниця аналізує 100 англійських запозичень, пропонуючи українські відповідники і показуючи, як можна уникнути надмірного запозичення.

Немає праць, присвячених дослідженню іншомовної лексики у блогах, однак проблему функціонування іншомовної лексики в ЗМІ досліджує Л. Архипенко, а саме іншомовні лексичні запозичення в українській мові на матеріалі англіцизмів у пресі кінця XX – початку XXI ст. [2].

Актуальність дослідження. Актуальність дослідження зумовлена постійним підвищенням впливу мережі Інтернет на всі сфери людського життя, зокрема освітньої, та щораз більшим зацікавленням лінгвістів до явища інтернет-комунікації. Також доцільність роботи полягає в недостатньому вивченні особливостей блогу як жанру з характерним йому спектром лексичних особливостей, які функціонують в освітніх дописах.

Мета – виявити особливості використання іншомовної лексики в освітньому блозі «EdEra».

Мета роботи зумовлює реалізацію таких **завдань**:

1. Охарактеризувати поняття *іншомовної лексики* та з’ясувати причини її виникнення.
2. Проаналізувати мовні особливості блогів.
3. Поділити іншомовну лексику в блозі «EdEra» на тематичні групи.
4. Дібрати українські відповідники до іншомовних слів.
5. Укласти реєстр зафіксованих лексем.

Об’єкт дослідження – іншомовна лексика в освітньому блозі «EdEra».

Предмет дослідження – тематичні особливості використання іншомовної лексики у блозі «EdEra» та можливість їхньої заміни питомими українськими відповідниками.

Джерельна база:

1. Освітній блог «EdEra» [4]
2. Платформа «Словотвір» [23]
3. Словник новітніх англізмів [15]
4. Cambridge Dictionary [36]

Методи дослідження: для досягнення мети й розв'язання поставлених завдань доцільно застосувати такі методи**:**

1. Описовий (задля здійснення характеристики іншомовних слів, виокремлення та поділ лексичних одиниць).
2. Зіставний (дослідження й опис питомих українських слів шляхом порівняння з іншомовними відповідниками).

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання отриманих результатів у розробці освітнього контенту, викладанні курсів з лексикології, спецкурсів з комунікативної, міжкультурної лінгвістики.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури та джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1.
ВИКОРИСТАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ У БЛОГАХ

1.1. Поняття іншомовної лексики та причини її виникнення

Словниковий склад української мови постійно поповнюється та збагачується. Існують різні способи поповнення лексики мови. Одним із найактивніших є вплив іноземних мов. Нині ми спостерігаємо вплив іноземних мову на українську та, таким чином, активне зростання використання іншомовних слів.

Іншомовні входження постійно перебувають у полі зору українських та іноземних лінгвістів. Проблему іншомовних запозичень досліджували П. І. Горецький, В. Й. Горобець, А. П. Грищенко, В. В. Жайворонок, М. А. Жовтобрюх, М. П. Кочерган, Л. С. Паламарчук, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, І. М. Уздиган та ін [27].

Дослідження останніх десятиліть присвячено різноманітним аспектам вивчення названих одиниць: лексико-семантичне освоєння, тематичні групи, функціонування і стилістичні особливості, словотвірний потенціал та адаптація [28].

Лексика, яка перейшла до української мови з інших мов, але ще не повністю адаптована в мовній системі, називається іншомовною. Іншомовні слова часто відрізняються фонетичною, морфологічною формою, а також можуть викликати труднощі у розумінні значення для більшої частини носіїв мови.

В енциклопедії української мови поняття іншомовної лексики трактовано так: «Іншомовні слова - слова з іноземних мов, які, на відміну від запозичених слів, не засвоєні повністю мовою, що їх запозичила, усвідомлюються мовцями як чужорідні й зберігають ознаки свого походження. Це виявляється як у їхній формі, так і у семантиці. У формі іншомовні слова відрізняє більший чи менший ступінь незасвоєності мовою, в яку вони увійшли; можливість збереження вихідної графіки на письмі; наявність незвичних звукосполучень; невідмінюваність частини іншомовних слів, яка, проте, поступово втрачається.

У семантиці іншомовні слова характеризуються незрозумілістю або недостатньою ясністю для значної частини носіїв мови, де вони вживаються, що й викликає потребу у створенні спеціальних словників іншомовних слів».

В українській мові, як і в інших мовах світу, що запозичують іншомовні слова, відбувається безперервний процес їх засвоєння, через що нерідко дуже важко провести чітку межу між ними і запозиченими словами [30].

Іншомовні слова зазвичай зберігають ознаки свого походження: характерні звуки, незвичні сполучення букв, невідмінюваність, а також значення. Запозичені ж слова не сприймаються мовцями як чужорідні і не потребують пояснення значення, тому сприймаються як природна частина словникового складу.

Запозичені слова в енциклопедії трактують як іншомовні слова, цілком засвоєні мовою, що їх запозичила [30].

Л. Кислюк трактує запозичення так: «… одиниці чужої мови, що увійшли до лексикосемантичної системи мови-реципієнта» [11]. На відміну від екзотизмів та іншомовних вкраплень, вони, за словами дослідника, вже інтегровані в систему мови-реципієнта і функціонують у ній як більш-менш органічно пов’язані з лексичним та граматичним ладом елементи. Натомість екзотизми та іншомовні вкраплення залишаються чужорідними і не стають повноцінними складовими мовної системи, у якій використовуються [11].

Наприклад, слова «футбол», «баштан» або «шахи» — це запозичення, які вживаються без усвідомлення їхнього іноземного походження. Натомість такі слова, як «фреймворк» чи «онбординг», ще відчуваються як іншомовні, оскільки зберігають певну «чужинність» у звучанні та невідомі значній частині мовців. Таким чином, різниця між іншомовними та запозиченими словами часто є умовною і може змінюватися з часом у процесі засвоєння та адаптації цих слів у мовній системі.

Відношення запозичених та корінних слів у різних мовах неоднакове. В українській мові запозичення становлять приблизно 10% її словникового складу, в англійській - майже 30% (найбільше з французької мови), в румунській - понад

40% (переважають із слов'янських мов), у японській - приблизно 70% (здебільшого з китайської мови). Мабуть, найбільш насичена іншомовними словами лексика корейської мови - їх тут майже 90% (переважно з китайської мови). Найменше запозичень в ісландській мові - усього кілька десятків [32].

Найбільше запозичень в сучасній українській мові з англійської мови. Це пов’язано з тим, що саме англомовні країни є в центрі розвитку технологій [16]. Багато дослідників наголошують, що в українській мові значно зросла кількість слів англійського походження [40]. О. Литвиненко пише, що більше, ніж 75% запозичених слів за останні десятиліття є саме з англійської мови [16].

Савіна Ю.О та Ласкава Ю.В. описують англіцизми у широкому та вузькому значенні. У вузькому розумінні – це є слова винятково з англійської мови. У широкому – з різних варіантів англійської: американської, австралійської, індійської тощо [26].

Англіцизми досліджували Б. Ажнюк [1], Я. Битківська [3], Є. Карпіловська [10]. Т. Майструк [19], О. Мітчук [21] описували англіцизми у мові мас-медіа. В. Лопушанський [17] досліджує досліджує історію поширення та ступені адаптації германізмів в українській мові. Марценюк О.Г., Ременюк С. В., Кулик А.І. [20] описують іншомовні запозичення, а саме варваризми, що активно вживаються в сучасній українській мові та досліджують основну проблему лексичного запозичення з інших мов.

Мовознавці усі запозичення поділяють на виправдані та небажані. Небажані запозичення – це ті, які замінюють українські питомі відповідники і мають абсолютно те саме значення. Більшість лінгвістів проти небажаних запозичень та наголошують на їхньому надмірному використанні в українській мові.

На початку ХХ століття в українській мові відбувався активний процес запозичення іншомовної лексики. Через глобалізаційні процеси, зміцнення міжнародних зв’язків та інтенсивне інформаційне спілкування, українська мова стала все частіше запозичувати слова з інших мов для позначення нових понять і явищ.

Такий процес є природним для будь-якої мови, адже запозичення дозволяють швидко інтегрувати нові терміни, які ще не мають власних мовних відповідників.

О. Стишов називає два чинники, які сприяють активному входженню та вживанню новозапозичених слів на початку 21 століття: екстралінгвальний та інтерлінгвальний. Серед екстралінгвальних він виділяє такі:

1)посилення глобалізації, тобто зростання міжнаціональних і особистих контактів та обмінів в умовах переходу від постіндустріального до інформаційного суспільства;

2)вибір Україною європейського шляху розвитку після й активізація співпраці зі світовим співтовариством у ряді галузей — політики, економіки, науки, техніки, навчання й освіти, спорту, культури, туризму (політична і моральна підтримка Заходом України в протистоянні російській агресії та допомога передусім в економічній, військовій сферах; активізація участі українських учених у наукових конференціях, круглих столах, відеоконференціях, виставках тощо; закупівля нових видів техніки, устаткування, машин і механізмів із-за кордону; участь України в Болонському навчальному процесі, нові зарубіжні освітні програми, розробки, підручники, науково-освітня література, навчання українців у розвинених країнах Заходу; активна участь українських спортсменів у змаганнях різноманітних рівнів і вагомі досягнення, гра в зарубіжних клубах і командах; постійні культурні заходи й обміни із зарубіжжям — художні виставки, концерти, фестивалі, конкурси; туристичні подорожі й відпочинок українців у різних куточках світу, збільшення цікавих програм про туристичні подорожі в різні країни на телебаченні) тощо;

3)загальна демократизація в Україні, відсутність цензури, особливо стосовно мови ЗМІ, розкутий стиль журналістів та учасників мас-медійного спілкування;

4)зростання рівня освіченості журналістів і більшості громадян України, зокрема оволодіння іноземними мовами; білінгвізм;

5)мода на іншомовні слова і запозичення, естетичні смаки українців (особливо молодого покоління), які надають мовленню оригінальності, незвичності, престижності;

6) потужний і постійно зростаючий вплив інтернет-телефонії;

7)посилення діяльності іноземних фірм, релігійних організацій в Україні;

8)значний вплив реклами, в якій вагому частку посідають нові іншомовні слова і фразеологізми;

9)пожвавлення міграції населення як в Україні, так і у світі тощо.

До інтралінгвальних чинників О. Стишов відносить:

1)системність мови, що ґрунтується на взаємозалежності її елементів;

2)тенденція до інтеграції елементів мови;

3)номінативна безвихідь або внутрішньомовна потреба в називанні нової реалії, нового уявлення і відсутність відповідного поняття в базі мови-реципієнта (передусім це стосується різних термінів);

4)принцип економії мовної енергії, лінгвальних засобів;

5)практична потреба у семантичному або стилістичному розмежуванні внутрішньо близьких, однак усе ж таки різних понять для їх уточнення; 6)прагнення до новизни та свіжості, емоційності й експресивності [28].

Л. Архипенко ділить основні причини запозичень на дві групи: лінгвальні та екстралінгвальні [2].

Н. Босак та В. Печерська поділяють причини запозичень на мовні та немовні. Дослідниці стверджують, що мовні причини мають об’єктивний характер, але вони не відбуваються спонтанно, оскільки завжди детерміновані такими факторами:

– внутрішньомовна потреба в називанні нової речі, нового уявлення і відсутність відповідного поняття в когнітивній базі мови-реципієнта;

– потреба розмежувати внутрішньо близькі, але, все ж таки, різні поняття для їх уточнення, пов’язане з полісемією українських слів;

– прагнення мовної економії, заміна кількаслівних виразів одним словом, зміщення антиномії мовець / слухач на користь мовця; брак слів, позбавлених будьяких конотацій;

– прагнення до новизни та свіжості, емоційності та експресивності на тлі стандарту;

– прагнення виразити позитивну чи негативну конотацію, яка відсутня в еквівалентних одиницях мови-реципієнта;

– потребою уточнити, деталізувати поняття.

До немовних причин відносять такі фактори:

– розвиток економічних та культурних зв'язків між іншими країнами та Україною;

– вплив стереотипного сприйняття інших країн, їхнього стилю життя пересічними громадянами;

– вживання слів іншомовного походження мовцем для демонстрації освіченості або неординарності і сприйняття реципієнтами іншомовного слова як більш ученого, престижного, такого, що краще звучить;

– слово іншомовного походження стає престижнішим за українське, експресія його новизни притягує, воно підкреслює високий рівень поінформованості мовця;

– престиж іноземних мов, збільшення числа українців, які знають їх;

– вживання іншомовного слова з метою "усучаснити" текст [5].

В. Сімонок виділяє два типи причин запозичування – екстралінгвальні (зовнішні) та інтралінгвальні (внутрішні). Зовнішні – політичні, економічні та культурні зв'язки між народами. Внутрішні – необхідність уточнення або деталізації відповідних понять, уточнення або деталізацію значення наявного слова. Науковець висловлює думку про те, що причинами запозичень можуть бути переваги однієї мови у якійсь галузі, або як говорять, престиж (престиж народу у військових, політичних, економічних відношеннях; престиж у духовному, літературному, науковому, релігійному житті тощо) [27].

У своїй праці В. Сімонок висвітлює історичну послідовність входження в українську мову лексичних запозичень з інших мов у зв’язку з соціально-економічними, геополітичними та культурними контактами України з європейськими країнами.

Різні історичні та культурні контакти збагачували українську мову запозиченнями з різних мов, кожна з яких вносила свою специфіку й займала відповідне місце у мовній картині світу України. У X–XII століттях через торговельні зв’язки переважали запозичення зі Сходу. Згодом, після монгольської навали, попри труднощі, Україна підтримувала культурні зв’язки з Європою. Особливо значним є період XVI століття, коли в умовах протистояння з католицизмом православний рух в Україні активно звертався до власних народних традицій.

У цей час багато українських діячів навчалися за кордоном, що сприяло проникненню в українську культуру та мову європейських впливів. Наприклад, запозичення з латини поширювалися через освітню діяльність, особливо після створення Києво-Могилянської академії. Це призвело до засвоєння великої кількості латинізмів у медичній, технічній, юридичній та загальнонауковій термінології, які досі функціонують в українській мові. Також, завдяки польським зв’язкам з Францією, з’явилися французькі слова, пов’язані з побутом, модою та кулінарією [27].

Нині запозичення нових слів у систему української мови відбувається безпосередньо з різних мов, а не через посередництво російської мови, як це відбувалося за радянських часів [28]. Передусім запозичення відбувається з англійської мови та її американського варіанта (англіцизми та американізми).

Отже, лексичний склад української мови активно поповнюється завдяки іншомовним запозиченням, зокрема англіцизмам, що пов'язано з глобальним впливом англомовних країн та розвитку технологій. Запозичені слова поступово адаптуються в мовній системі, втрачаючи чужорідні ознаки, тоді як іншомовні слова зберігають елементи своєї оригінальної форми і значення, що робить їх менш зрозумілими для мовців. Лінгвісти розрізняють виправдані запозичення

(які доповнюють лексику) і невиправдані, які дублюють українські відповідники без нової смислової чи стилістичної цінності.

Запозичення іншомовної лексики в українську мову обумовлене як внутрішніми, так і зовнішніми причинами. Внутрішні чинники пов'язані з необхідністю нових понять та мовною економією, що сприяє точнішій і лаконічнішій передачі значень. Іншою причиною є прагнення до новизни. Зовнішні чинники, у свою чергу, охоплюють економічні та культурні зв'язки, вплив інших мов, престижність іншомовної лексики та її здатність відображати нові реалії. Як зазначає В. Сімонок, ці дві групи причин діють у тісному взаємозв'язку. Історично, збагачення української мови іншомовними запозиченнями є свідченням її адаптивності до різноманітних культурних і суспільних змін.

1.2. Мовні особливості блогів

Мовознавців цікавить спілкування в інтернет уже доволі давно. Перші роботи, де охарактеризовано різні мовні аспекти спілкування в мережі, з'явились у середині 80-х років XX століття [37]. Сара Кіслер у своїй роботі описує проблеми, які можуть виникати під час комунікації онлайн. Вона наводить основні виклики, з якими стикаються люди під час спілкування в мережі. Перш за все, пише Сара Кіслер, труднощі пов'язані з тиском часу та швидкістю обробки інформації: через швидкий темп спілкування онлайн виникає тиск на своєчасну реакцію, що часто заважає ретельному обдумуванню та призводить до помилок або непорозумінь між людьми. Ще одна проблема, яку згадує Сара, відсутність зворотного зв'язку: у звичайній розмові люди отримують зворотний зв'язок через невербальні сигнали, які допомагають зрозуміти емоції та наміри співрозмовника. В комунікації онлайн таких сигналів майже немає, що ускладнює розуміння тональності повідомлень, але зараз люди все частіше використовують смайлики (емодзі), що частково допомагає зрозуміти настрій та посил співрозмовника. Сара Кіслер називає ще одну проблему - «драматургічна слабкість». Коли людина спілкується наживо зі своїм співрозмовником, то

використовує різні засоби комунікації: вербальні, невербальні, гумор, сарказм, сатиру, але у комунікації онлайн важко передати нюанси, гумор, сарказм. Відсутність невербальної інформації ускладнює розуміння позиції учасника дискусії, що може призвести до непорозумінь. У своїй роботі Сара згадує такий термін як соціальна анонімність. Комунікація онлайн часто дає відчуття анонімності, через що учасники можуть висловлюватись агресивніше або висловлювати непопулярні думки без страху засудження. Ще одна проблема, яку згадує Сара, це є «незрілий етикет» спілкування онлайн. Оскільки електронна комунікація все ще відносно нова форма спілкування, її норми не завжди встановлені. Це призводить до випадків «незрілого» етикету, як-от грубість, ігнорування повідомлень або переривання співрозмовника.

Блоги досліджують як лінгвісти так і журналісти, соціологи і політологи.

У Великій українській енциклопедії вказано, що термін «вебжурнал» («weblog») увів 1997 редактор інтернет-щоденника «Мудрість робота» (англ. «Robot Wisdom») Й. Баргер [6].

2003 «Оксфордський словник англійської мови» включив у перелік слова: «weblog», «webloging» і «weblogger» [6].

Блог - веб-сайт, який часто оновлюється, як правило, керується однією особою і складається з особистих спостережень, розташованих у хронологічному порядку, уривків з інших джерел, гіперпосилань на інші сайти тощо; онлайн-журнал або щоденник [40].

Блогінг - діяльність з написання або ведення блогу [40].

Блогер - автор або творець блогу [40].

Блог – це особистісно орієнтована та хронологічно упорядкована форма серійного онлайн-представлення [35].

Науковці описують блог як форму впливу на громадську думку [29], як засіб індивідуального самовираження [24], аналізують мовні механізми існування блогів [39] та гендерні [38] особливості [13].

Блоги ділять на різні групи. Різновиди блогів залежать від того, який напрямок обрав автор, яку платформу використовує, які види публікацій

розміщують, наприклад, за авторством, розрізняють персональні (особисті), корпоративні, «примарні» (від імені невідомого) блоги. За видом мультимедіа – текстові, фотоблоги, музичні, відеоблоги, подкасти, блогкасти, а за технічною основою – блог на окремій платформі та блог на блог-платформі. За тематикою розрізняють тематичні (кулінарія, моді, спорт, освіта тощо) блоги та блоги загальної тематики. Маючи власну мету, кожен блогер обирає власну стратегію, але усіх об'єднує бажання знайти свою аудиторію та збільшувати її [13].

Освітній блог – це веб-сайт, який має певну структуру (сторінки), на яких розміщується теоретична та практична інформація (статті, фото- і відеоматеріали, гіперпосилання на інші освітні ресурси, презентації, опитування, завдання тощо) для викладачів, студентів, педагогів закладів освіти [22].

Ознаки, за якими класифікують освітні блоги, є: періодичність, авторство, наявність мультимедіа, особливості контенту, технічна основа, тип пристрою.

З. Окан пише, що в освітніх блогах мають бути представлені різні автентичні ресурси, мультимедійні матеріали, поради щодо навчання та виховання, посилання на корисні веб-сайти та теоретичні матеріали, інформація про актуальні проблеми освіти [41].

Науковці наголошують, що в освітньому блозі варто розміщувати навчальні матеріали для професійного розвитку педагогів, студентів: pdf-документи, слайд-презентації, фото-, аудіо- та відеоматеріали, які пов'язані з навчанням, а також гіперпосилання на корисні сайти теоретичного та практичного характер [34].

Ми аналізуємо іншомовну лексику в освітньому блозі EdEra. EdEra - українська студія онлайн-освіти, яка створює курси, навчальні платформи, інтерактивні ігри та підручники. Команда працює над освітніми роликами, запусками відкритих онлайн-курсів й інтерактивних підручників [4].

Разом із Міністерством освіти і науки вони реалізували проєкт із оновлення шкільних програм, а їхній останній курс «Лайфхаки з української мови» став першим в Україні масовим відкритим онлайн-курсом, який отримав рекомендацію МОН. Її засновник Ілля Філіпов та його команда «розкривають

красу кожної дисципліни», тобто цей освітній проєкт намагається зробити кожну дисципліну цікавою, доступною для різних аудиторій. Ілля Філіпов і його команда працюють над тим, щоб підходи до навчання не обмежувалися тільки фактами й термінами, а вміщували у собі привабливість і захоплення наукою, культурою та творчістю. «Красу» дисциплін EdEra розкриває через інноваційні навчальні матеріали, інтерактивні курси, сучасні візуальні формати, а також приклади практичного застосування знань. Освітні матеріали, створені EdEra, відзначаються чіткою структурою, якісною подачею контенту та мотиваційними елементами, що стимулюють інтерес до навчання.

Ілля Філіпов, засновник, каже, що EdEra - це інкубатор, який дасть змогу викладачу розкритися і дістати з його мудрої голови кінцевий продукт.

Назва освітнього блогу теж не випадкова. «Комусь спала на гадку ідея назвати Educational Era, або EdEra. Команда заглянула у словник, edera з італійської - «плющ». «Ліга плюща!» — згадав тоді я. І загорівся. Це прекрасна історія і прекрасна назва» [4].

Кожного року EdEra запускає багато нових та корисних матеріалів, значна частина яких є у вільному доступі. Медійний ресурс містить переважно новини з галузі освіти, науки, літератури, політики, здоров'я, культури, працевлаштування. Цими темами і зумовлено використання великої кількості запозичень. Платформа «EdEra» функціонує у Viber, Telegram, Facebook, Youtube, Instagram, LinkedIn, Tiktok.

Ми проаналізували іншомовну лексику в Instagram, де майже щодня публікують нові дописи.

О. Б. Колосова досліджує графіко-фонетичні та лексичні особливості тревел-блогів українською мовою. Вона виявила такі графіко-фонетичні особливості: відсутність розділових знаків, використання малих літер замість великих*(«НІКОЛИ. Чуєте, НІКОЛИ не їдьте туди!!»),* а також вживання трьох крапок *(«А далі було найцікавіше…»)* великих літер, повторень букв *(«Ухтиии! І це ввечері у місті посеред пустелі за 400 км від узбережжя. Автобуса також не було і нам нічого іншого не залишалося, як запакуватися в готель»)*,

закреслень тексту *(«Проводжу останні калькуляції по тому, яку ж грошову суму довелося (витратити) проінвестувати, щоб відвідати своїх перших сто країн»)*. До лексичних особливостей О. Колосова віднесла використання лексем зі сфери Інтернету *(«Переходьте за лінками і користайте»),* запозичень зі сфери туризму *(«Власний досвід самостійних подорожей, поради та цікаві моменти, лайфхаки та факапи»)*, а також інших запозичень з англійської мови в українських блогах, вживання діалектів *(«Трішки, погулявши штучним містом ми поїхали далі і на мить зупинилися з традиційному нетуристичному селі Нефта, потусувавши з місцевими хлопаками»)*, росіянізмів та ненормативної лексики [12].

У блогах простежується низка лексичних, граматичних, стилістичних, фонетичних та синтаксичних особливостей. Лексичні особливості здебільшого залежать від різновиду блогу, тематики та аудиторії. Наприклад, у наукових чи технічних блогах переважатиме іншомовна лексика. Цю тенденцію можна добре простежити і на основі аналізу освітнього блогу «EdEra». Значна частина слів запозичена з інших мов, і у більшості з них ще відчувається новизна, тому не усі читачі зможуть зрозуміти значення всіх слів. Особисті блоги можуть бути наповнені емоційно забарвленою лексикою, зменшувально-пестливими словами для створення більш особистої, теплої атмосфери, діалектизмами, жаргонізмами та ненормативною лексикою. Крім того, активне використання сленгу й жаргонізмів допомагає авторам зробити блог «своїм» для певної аудиторії.

В особистих блогах часто можна спостерігати граматичне відхилення від літературної норми. Автори блогів пишуть коротко, використовуючи уривчасті речення для динамічності, а також інверсію чи навіть розмовні конструкції для створення відчуття невимушеності. Поширеним є також вживання неповних речень, які передають емоційний тон або слугують акцентами в тексті. В освітніх блогах відхилення від літературної норми майже не трапляється, однак можна спостерігати розмовні конструкції разом з незакінченими, короткими реченнями.

Іронія, сарказм, гіпербола, а також риторичні питання та повтори, часто трапляються у блогах. Використання таких засобів допомагає створити більш живий текст, що легко читається й запам'ятовується. Зокрема, іронія та сарказм

стають частим інструментом для висловлення авторського ставлення до теми. Це особливо актуально в блогах на тему політики, культури чи актуальних суспільних подій. Такі стилістичні засоби часто використовуються й в освітніх блогах.

Фонетичні особливості, хоча й менш виражені в письмових блогах, можуть проявлятися через використання графічних засобів. Наприклад, блогери змінюють написання слів для відтворення інтонації або наголосу (на кшталт «дууууже цікаво», «ааааааааа!», «ууууух!»). Також у блогах часто відсутні розділові знаки навмисне або через незнання. В освітніх блогах розділові знаки є та використані вони доцільно. Часто вживають три крапки, великі літери замість малих та малі замість великих. Особливо помітними такі явища є саме в особистих блогах. У новинних блогах таке рідко спостерігається, лише можуть використовуватися графічні засоби для привернення уваги: великі літери для наголосу, жирний шрифт, іноді - емодзі для позначення терміновості.

Синтаксис у блогах характеризується простотою та частою зміною довжини речень. Це робить текст динамічним і підходить для швидкого читання. Часто зустрічаються запитання й вигуки, які роблять текст інтерактивнішим, оскільки створюється враження, що блогер веде «живий» діалог з аудиторією. Крім того, частим є використання переліків і списків, які допомагають структурувати інформацію і полегшують її сприйняття. В освітніх блогах речення здебільшого недовгі, логічно структуровані, часто є виділення основних пунктів через списки або підзаголовки.

Отже, комунікація онлайн є складним процесом, який поступається живому спілкуванню. При комунікації онлайн виникають певні проблеми, які описала у своїй праці Сара Кіслер. Тиск часу, відсутність зворотного зв’язку, як-от невербальні сигнали, комп’ютерні норми та незрілий етикет можуть призводити до непорозумінь між людьми. Однак кількість блогів постійно збільшується та кількість читачів також, що і надає дослідникам величезну кількість матеріалу для дослідження. Розрізняють персональні (особисті), корпоративні, «примарні» (від імені невідомого) блоги. За видом мультимедіа –

текстові, фотоблоги, музичні, відеоблоги, подкасти, блогкасти, а за технічною основою – блог на окремій платформі та блог на блог-платформі. За тематикою розрізняють тематичні (кулінарія, моді, спорт, освіта тощо) блоги та блоги загальної тематики. Освітні блоги з кожним роком збільшуються. Освітніми блогами називають веб-сайти, які мають певну структуру (сторінки) та на яких розміщується теоретична та практична інформація для викладачів, студентів, педагогів закладів освіти. Ми проаналізували освітній блог «EdEra», якиий запускає багато нових та корисних матеріалів для школярів, студентів, педагогів закладів освіти та для усіх охочих, які цікавляться освітою та наукою. Блоги мають певні мовні особливості. Мовні особливості блогів різняться залежно від їхнього типу та аудиторії. Лексика блогів залежить від тематики: освітні й наукові блоги часто використовують іншомовні слова та термінологію, тоді як особисті блоги наповнені емоційно забарвленими словами, сленгами і жаргонізмами, створюючи таким чином ефект близькості з аудиторією. Граматика у блогах є гнучкою: освітні блоги частіше дотримуються літературних норм, тоді як у персональних блогах спостерігається вживання коротких, уривчастих речень і розмовних конструкцій. Фонетичні елементи проявляються через графічні засоби, такі як заміна великих літер на малі, використання емодзі, або навмисне порушення розділових правил. Це зустрічається частіше в особистих блогах, тоді як освітні блоги залишаються формальнішими.

РОЗДІЛ 2.
ІНШОМОВНА ЛЕКСИКА У БЛОЗІ «EDERA»

2.1. Тематичні групи запозиченої лексики

Наше дослідження містить виписки слів з 4 січня 2022 року до 3 січня 2024 року.

Загалом до аналізу взято 209 іншомовних одиниць із 383 дописів. Розглянутиий матеріал засвідчив активне використання іншомовної лексики в освітньому блозі «EdEra». Запозичені лексеми здебільшого використані у правильному контексті, грамотно та доречно, однак приблизно 53 % іншомовних запозичень можна було б замінити українськими відповідниками. Одні слова запозичилися досить давно (*інфекція, корупція, фільтрація, маніпуляція*), пройшли процес адаптації, інші лише набувають поширення і, можливо, увійдуть до складу української мови (*флешбек, редфлег, продакшн, кейс*). На нашу думку, саме більшість цих слів могли б бути замінені українськими еквівалентами. Не можуть бути заміщені переважно слова, які пов'язані з сферою інтернету, як-от *браузер, вебкамера, вебсайт* (щоправда, уживається й «комбінована» назва *вебсторінка*), д*исплей, драйвер, інтерфейс, принтер, процесор, чат* тощо). У перекладознавстві їх називають безеквівалентними. Питомі лексичні одиниці є недостатніми або не задовільняють відповідних позначень у мові (наприклад, *саміт* замість *зустріч* на вищому рівні).

Найчастіше в аналізованих дописах використовуються іншомовні слова англійського походження (*сторітелінг* - з англ. storytelling, *факт-чек* – з англ. fact -check, *світчинг* – з англ. switching), але траплялися і з французької (*брошура* – з франц. brochure, *фронт* – з франц. front) та з італійської (*бомбити* – з італ. bomba).

Більшість проаналізованих іншомовних запозичень є іменниками, однак трапляються дієслова, прикметники та прислівники. Серед проаналізованих слів є і спільнокореневі (*аб'юз, аб'юзивний*; *аб'юзити, бодішеймити; бодішеймінг, вірус, диджиталізація, диджиталізувати; донат, донатити; завіруситися; клікбейт, клікбейтний лайк, лайкати; маніпулювати; маніпуляція, модератор,*

модератор; модерувати, модерувати; репост, репост, репостити; репостити; спойлер, спойлерити; стрим, стримінговий; тригер, тригерити; шер, шерити; та інші).

Більшість аналізованих запозичень повністю зберегли свою форму з мови-джерела. Однак були у дописах блогу «EdEra» і такі слова, що набули питомих елементів. Наприклад, *фейкороб, апка, завіруситися, фактчекерка, апдейтитися* та інші.

Аналіз фактичного матеріалу дав змогу виокремити такі тематичні групи запозичень: суспільно-політична, соціально-побутова, засоби зв'язку та масової інформації, економіка, освіта, психологія.

Усі приклади речень подані з блогу «EdEra» [4] і виділені прописним шрифтом.

Найбільша частина іншомовної лексики належить до сфери, пов'язаної з засобами зв'язку та масової інформації (**50 одиниць**): *апка (ап), аутентифікація, блокувати, браузер, фактчек, фактчекерка, фейкороб, вебкамера, вебсайт, завіруситися, гештег, діректи, дипфейк, дисклеймер, дискаверi-дзвінки, дисплей, інцидент, кібербулінг, кавер, клікбейт, комунікаційник, контент, лайкати (лайк), лайфгак, моніторинг, павербанк, плюралізм, принтер, пропаганда, репостити (репост), репрезентативність, роумінг, скролити, скринкаст, скриншот, секстинг, стрим (стримінговий), сторіз, сторітелінг, трансляція, тизер, чат, хейтспіч, шер (шерити).*

Наприклад: *Кейс «Як перестати **скролити** новини під час навчання?»; Намагайтеся не емоціювати на **хейтспіч** росіян у коментарях; Як розпізнавати **дипфейки**?*

Велика частина іншомовних запозичень належить до суспільно-політичної групи (**48 одиниць**). Це слова, які стосуються різних аспектів суспільного життя, політичних процесів, державних структур та прав людини. Вони трапляються в офіційних документах та промовах і відображають ці процеси, що відбуваються у світі, а також у житті країни загалом: війна, інтеграційні процеси, розширення культурних та наукових зв'язків тощо. Серед запозичень в суспільно-політичній

сфері вживалися такі: *автономія, агресія, адаптація, адвокація, анулювати, асоціація, блекаут, блокувати, бюрократія, вестернізація, волонтер (волонтерити), геноцид, декларація, депортація, диджиталізація (диджиталізувати), донат, донація (крові), евакуація, інспекція, інтеграція (реінтеграція, реінтегрувати), коаліція, колапс, ленд-ліз, маніпуляція, омбудсмен, парламент, реабілітація, репарація, теракт, терорист.*

Наприклад: ***Ленд-ліз** у цифрах: 42 країни світу (включно із СРСР) взяли участь у програмі. 5 років США поставляли зброю союзникам; Після поразки гітлерівської **коаліції** всіх причетних було покарано.*

Через повномасштабне вторгнення активізувалося використання запозичень із воєнно-політичної сфери: *амуніція, артилерія, батальйон, блокпост, бомбардувати, бомбити, геральдика, демобілізація, конфлікт, окупаційний, рейд, ротація, уніформа, фронт.*

Наприклад: *Спецпризначенців навчають бути розвідниками, брати участь у **рейдах** у тил ворога, підпільної роботи за лінією фронту і створення агентурної мережі; Саме російські літаки **бомбардували** грузинські позиції, з російських літаків проводилася висадка абхазького десанту; До повномасштабного вторгнення Влад розвивав платформу з працевлаштування Lobby X, проводив TEDxKyiv та організовував **нетворкінги** «Змінотворці». Зараз його команда знаходить кваліфікованих кадрів до лав ЗСУ, а Влад багато **волонтерить**.*

У блозі «EdEra» зафіксовано **46** іншомовних одиниць із соціально-побутової сфери: *апдейтитися, апокаліпсис, вайб, генератор, геолокація, івент, ілюмінація, інсайт, інтерактивний, інтерфейс, кейс, лояльність, медіатор, меседж, месенджер, мікс, модератор (модерувати), наратив, овертайм, онлайн-зустріч, опційно, офлайн-зутріч, перфекціонізм, плейлист, портативний, пріоритет (пріоритетне), продуктивний (продуктивність), редфлег, релевантний, сейл, спойлер, тайм-менеджмент, таск, токсичність,*

трекінг, триґер, фідбек, флешбек, хайлайт. хардовий, хейт, чекліст (у деяких дописах *чек-ліст*), *челендж.*

Деякі запозичення перейшли з сфери психології на соціально-побутову та стали використовуватися в повсякденному мовленні. Наприклад, *токсичність (токсичний), триґер*: *Інколи нам доводиться перебувати в неприємних для нас умовах. Однак все минає, і нам до снаги поліпшити ситуацію. Принаймні ми самі можемо не множити* ***токсичність****; Особистим* ***триґером*** *для мене була оповідь про перейменування кафе, готелів, магазинів у Загребі.*

Також *спойлер* перейшло зі сфери кіно в соціально-побутову: *Спойлер: пошук роботи – це теж робота.*

Запозичення *кейс* багатофункціональне і використовується в багатьох сферах: *Розбираємо кілька поширених* ***кейсів****, як подолати психологічні труднощі. І все за підтримки військового психолога, психотерапевта і майора ЗСУ. Під час тренінгу ви:*

- *дізнаєтеся про можливості ChatGPT;*
- *побачите реальні кейси його використання саме у вашій роботі;*
- *зрозумієте, для чого не варто використовувати чат;*
- *навчитеся писати інструкції для ChatGPT та розробляти юзеркейси;*

Проте, щоб не втрачати ідеї між такими дзвінками, у нас існує окремий чат, в якому ми збираємо референси й ділимося цікавими ***кейсами****.*

Досить активною у використанні запозичень виявилася економічна галузь (**27 одиниць**): *адаптивність, адженда, айсбрейкер, бестселер, брокер, воркшоп, делегувати, зарелізити, імплементація, інвестувати, клерк, компенсація, мануал, нетворк, нетворкінг, онбординг, продакт-менеджмент, промоція, світчинг, стандартизувати, супервізор, тимбілдинг, тимлід, тренінг, фандрайзинг, фреймворк.*

Багато слів пов’язані з роботою, професіями та працевлаштуванням: *Опанувати нову професію тепер не проблема, й EdTech-платформи відіграють*

важливу роль у процесі ***світчингу****; Якщо у вас вкотре уточнюють про адміндоступ, неробочий календар чи «Хто чий* ***тимлід****?» — пропишіть це один раз і назавжди; Приблизно 75 % опитаних заявили, що планують запровадити технології ШІ протягом наступних п'яти років. Це, за їхніми прогнозами, призведе до ліквідації до 26 млн робочих місць на діловодних та адміністративних посадах, касири, клерки, введення даних і бухгалтерія.*

Часто трапляються запозичення у сфері освіти (**24 одиниці**): *асистент, брейншторм, брошура, бустер-ефект, ґейміфікація, ґрейд, дедлайн, дистанційка, драйвити, інтерактивний, контент-план, коректно, коуч, креативний, креатор. нон-фікшн, продакшн, проєкт, промпт, рерайт, референси, рісьорч, скіл, софт-скіл.*

Наприклад: *Проте, щоб не втрачати ідеї між такими дзвінками, у нас існує окремий чат, в якому ми збираємо* ***референси*** *й ділимося цікавими* ***кейсами;*** *Що подарувати людині, яка постійно горить в* ***дедлайнах****, пише одразу кілька* ***пресрелізів****, паралельно готує* ***контент-план*** *і зовсім не має часу на зустрічі з вами? Запрошуємо вас покращити мовні* ***скіли*** *на безкоштовному* ***вебінарі*** *«Мовний диктант: прокачай свою писемність».*

Трапляються запозичення зі сфери психології (**14 одиниць**). Часто використовуються й спеціальні іншомовні терміни, незрозумілі пересічному читачеві. Наприклад, *аб'юз (аб'юзити, аб'юзивний), блеймшифтинг, булінг (булити), віктімблеймінг, газлайтинг, гостинг, десенситизація, прокрастинація, ретравматизація, сталкінг, тріангуляція:* ***Ретравматизація****, яку переживають кримські татари, вже гідна окремого суду в Гаазі; Зазвичай стосунки асоціюються з любов`ю, довірою та щастям, але ніяк не з* ***булінгом****,* ***газлайтингом*** *або* ***сталкінгом****; Знати про те, що таке* ***газлайтинг, віктімблеймінг, сталкінг*** *та інші види* ***аб`юзу****, слід із дитинства; Чим небезпечний* ***гостинг****?* ***Тріангуляція*** *є дуже спокусливим способом комунікації та підтримки стосунків, адже виконує такі важливі функції:…; Чому* ***блеймшифтинг*** *не працює? Можливі реакції* ***десенситизації****: «я нічого не*

відчуваю», «все оніміло», «все болить» чи «все байдуже»; Справжній gap year зовсім не передбачає ***прокрастинацію.***

Отже, у блозі «EdEra» активно вживається іншомовна лексика. Найчастіше вона використовується в суспільно-політичній та соціально-побутовій сфері, трохи рідше застосовується іншомовна лексика в тематичних групах «засоби зв'язку та масової інформації», «економіка», «освіта», найрідше – у сфері психології.

У блозі «EdEra» найбільше іншомовних запозичень належить до сфери засобів зв'язку та масової інформації – це 50 одиниць, що становить 24% від загальної кількості. Значна частина запозичень стосується суспільно-політичної сфери, яка нараховує 48 одиниць або 23%. Дещо менше іншомовної лексики зафіксовано в соціально-побутовій сфері – 46 одиниць, що відповідає 22%.

Економічна галузь також активно використовує запозичення – 27 одиниць або 13% від загальної кількості. У сфері освіти трапляються 24 іншомовні одиниці, що становить 11%. Запозичення зі сфери психології складають найменшу групу – 14 одиниць або 7%.

Ми з'ясували, що більшість іншомовних слів у блозі «EdEra» мають англійське походження, але також трапляються запозичення з французької, італійської та інших мов. Це демонструє вплив глобалізації та домінування англійської мови в сучасній науці, технологіях та комунікації.

Частина іншомовних слів зазнала адаптації, утворюючи нові похідні форми (наприклад, *аб'юзити, шерити, лайкати*). Це свідчить про інтеграцію цих іншомовних слів у сучасну українську мову і розвиток власних граматичних конструкцій на основі іншомовних коренів.

Деякі терміни, як-от *токсичність* чи *спойлер*, переходять із вузькоспеціалізованих сфер (психологія, кіно) у соціально-побутову, набуваючи ширшого значення в повсякденному вжитку.

2.2. Українські відповідники до іншомовних запозичень у блозі

Проаналізований матеріал засвідчив активне використання іншомовної лексики в освітньому блозі «EdEra». Запозичені лексеми вжиті доречно, однак приблизно 53 % (111 із 209) іншомовних запозичень можна було б замінити українськими відповідниками.

Питомі відповідники взяті з платформи «Словотвір». Ця платформа не є науковим джерелом для визначення українських відповідників, але багато запропонованих відповідників міститься в академічних словниках. На цій платформі кожен охочий може запропонувати свій відповідник запозиченню [23].

Ми тлумачимо запозичення за такими словниками: Словник новітніх англізмів [15], Cambridge Dictionary [36].

У більшості випадків недоцільно заміняти іншомовні слова українськими відповідниками із суспільно-політичної сфери (**19** із **48** можна замінити). Українські відповідники не мають такого вузького визначення. Іншомовні запозичення передають конкретні концепції та значення, які не завжди можна відтворити українськими еквівалентами.

Іноді вживання запозичень є доцільними, а інколи навіть і необхідним. Але, за наявності українського відповідника, краще відмовитися від використання іншомовної лексеми.

Іншомовні лексеми в блозі інформують, зацікавлюють, уточнюють, надають експресивного забарвлення текстам, характеризують ситуацію в економіці держави та на політичній арені, дають оцінку культурним досягненням. У блозі часто надано перевагу іншомовному еквіваленту, тому іноді той чи інший допис втрачає такі характеристики мови блогу: простоту викладу і зрозумілість пересічному читачеві. Більшість запозичень, використовуваних у блозі «EdEra», уже такою мірою адаптувалися в мові, що з витіснили питомо українські лексеми і є загальновідомими та зрозумілими. Це є такі одиниці, які важко замінити українськими відповідниками або вони не точно передаватимуть значення.

Наприклад, *репарація* – «плата за шкоду або збитки» [36]: *Після поразки гітлерівської коаліції всіх причетних було покарано! Військові злочинці потрапили під трибунал, а Німеччина була змушена виплачувати* ***репарації*** *за шкоду, яку завдала світові. Як отримати* ***репарації*** *за вчинені збитки?* Український відповідник *відшкодування* означає повернення коштів комусь за зроблену шкоду чи витрати. Питомий відповідник має вужче значення, ніж іншомовний еквівалент. *Репарації* - компенсації, які виплачують країні-переможниці внаслідок мирного договору після агресивної війни і включають відшкодування збитків, завданих державі, яка зазнала нападу. Таким чином, термін *відшкодування* не охоплює специфічний контекст, пов'язаний із війною та мирними угодами.

Омбудсмен - українські відповідники *уповноважений, захисник прав*. Питомі лексичні одиниці добре передають значення іншомовного еквіваленту. Порівняймо: *Як оформити лист-звернення до мовного* ***омбудсмен****а? Зафіксуйте факт відмови обслуговувати вас українською. Це може бути аудіо-, відео- або письмове підтвердження очевидців тощо. Як оформити лист-звернення до* ***Уповноваженого*** *із захисту державної мови? Зафіксуйте факт відмови обслуговувати вас українською. Це може бути аудіо-, відео- або письмове підтвердження очевидців тощо.* У ЗМІ (Радіо Свобода) можна побачити, що слова уповноважений та омбудсмен використовуються взаємозамінно: ***Уповноважений*** *із захисту державної мови розповів про мовні курси для військових. Мовний* ***омбудсмен*** *Тарас Кремінь тоді зробив зауваження представникам Державного бюро розслідувань за російську мову: «При виконанні службових обов'язків представники правоохоронних органів зобов'язані послуговуватися державною мовою».*

Асоціація – група людей, які працюють разом в одній організації з певною метою [36]. Українські відповідники *об'єднання, спілка* можуть мати загальніше значення і не відображати правові відносини та формальний статус групи людей.

Лend-ліз – ця іншомовна лексема не має точного українського відповідника, оскільки вона описує політику, згідно з якою Сполучені Штати

Америки постачали військову допомогу своїм союзникам. *А що з українським* ***лend-лізом****? 7 квітня 2022 року Сенат США проголосував за «Закон про лend-ліз на захист демократії в Україні».*

Донація (крові) – щось цінне, як-от гроші чи товари, які надаються, щоб допомогти особі чи організації, як-от благодійна організація, або акт передачі цих грошей тощо [36]. Українські відповідники *кровоздача* або *здача крові* можуть замінити вказаний іншомовний відповідник. *Увечері перед* ***донацією*** *поїжте легку вечерю та добре виспіться. Щоби стати* ***донором*** *крові, можна зареєструватися як* ***донор*** *резерву на сайті donor.ua. Щойно виникне потреба у вашій потребі, з вами сконтактуються та запросять на* ***донацію****. Увечері перед здачею крові поїжте легку вечерю та добре виспіться. Щоби стати* ***донором*** *крові, можна зареєструватися як донор резерву на сайті donor.ua. Щойно виникне потреба у вашій потребі, з вами сконтактуються та запросять на* ***кровоздачу****.*

Донат – щось цінне, як-от гроші чи товари, які надаються, щоб допомогти особі чи організації, як-от благодійна організація, або акт передачі цих грошей тощо [36]. Українські відповідники *пожертва* або *благодійний внесок* цілком замінюють іншомовне запозичення. *Ви також можете допомогти будь-яким* ***донатом*** *або просто шером цього допису. Ви також можете допомогти будь-яким* ***благодійним внеском*** *або просто шером цього допису.*

Вестернізація – процес вестернізації особи чи країни (= спричинення того, що ідеї чи способи життя, поширені в Північній Америці та Західній Європі, стають більш вживаними та прийнятими) [36]. Український відповідник *озахіднення* (аналогічно до окультурення, одурманення) може використовуватися взаємозамінно. *«Останній Капіталізм» - доступно про вільний ринок,* ***вестернізацію*** *й капіталізм. «Останній Капіталізм» - доступно про вільний ринок,* ***озахіднення*** *й капіталізм.*

Інтеграція (реінтеграція, реінтегрувати) – 1) дія або процес успішного приєднання або змішування з іншою групою людей; 2) дія або процес поєднання двох або більше речей ефективним способом [36]. У контексті політики

український відповідник *об'єднання* не передає значення *інтеграції*, адже інтеграція - дуже багатогранний та складний процес, який включає в себе багато процесів, які не передбачені терміном об'єднання.

Маніпуляція – контроль когось або чогось для власної вигоди, часто несправедливо або нечесно [36]. Український відповідник *вплив* або *оруда* не завжди має негативний або прихований характер дій, що передбачає термін *маніпуляція*. Вплив може бути як позитивним, так і негативним, в той час як маніпуляція – це бажання впливати на когось для власної вигоди та нечесним шляхом. Наприклад: *Щоб дізнатися більше про медіаграмотність та те, як не потрапити на гачок фейків та* ***маніпуляцій*** *в інтернеті, завітайте на платформу критичного мислення «Подумай двічі». Фейки,* ***маніпуляції****, пропаганда, ботоферми — все це складники інформаційно-психологічних операцій, які веде Росія проти українців. Щоб дізнатися більше про медіаграмотність та те, як не потрапити на гачок фейків та* ***вплив*** *в інтернеті, завітайте на платформу критичного мислення «Подумай двічі». Фейки, маніпуляції, пропаганда, ботоферми — все це складники інформаційно-психологічних операцій, які веде Росія проти українців.*

Блекаут – знеструмлення енергосистеми, її критичне перевантаження [15]. Український відповідник *знеструмлення* не передає глобального масштабу, а радше мається на увазі часткове знеструмлення (одного будинку чи кількох), в той час як *блекаут* описує повну темряву в широких масштабах. *Знеструмлення* не передає того, що *блекаут* - явище завжди глобальне. Знеструмити передбачає певну плановість. *Ми підготували матеріал, в якому спробували розібратися, що відбувається, чи можливий тотальний* ***блекаут*** *і що з цим робити населенню? Ми підготували матеріал, в якому спробували розібратися, що відбувається, чи можливий тотальне* ***знеструмлення*** *і що з цим робити населенню?* Якщо використовувати тотальне (повне) знеструмлення (замість знеструмлення), то це замінює іншомовний відповідник блекаут.

Колапс – раптовий збій системи, організації, бізнесу тощо [36]. Український відповідник *розвал* або *занепад* не передає раптовість процесу, в

той час як *колапс* описує раптовий, повний і неочікуваний розпад. Але якщо щось занепадало поступово (без акценту на раптовість), то краще використати український відповідник.

Блокувати – зупинити щось, щоб воно не відбулося або не досягло успіху [36]. Український відповідник *обмежувати* або *перешкоджати* може замінити запозичене слово, але не в усіх контекстах. Коли ми описуємо комп'ютерні технології, то *обмежувати* чи *перешкоджати* не охоплює всю широту і технічний характер дій, що передбачає термін *блокувати* та часто потрібні додаткові слова, аби пояснити цю лексему.

Евакуація – переміщення людей з небезпечного місця в безпечне [36]. Евакуація настільки вкорінилося в мовну систему сучасної української мови, що під цим терміном ми усі розуміємо терміновість цього процесу. Питомий відповідник *виведення* або *вивезення* не обов'язково передбачає це. Тому цю іншомовну систему не можна замінити питомим відповідником.

Наведемо інші питомі відповідники до іншомовних запозичень із суспільно-політичної сфери: *волонтер – доброволець; інспекція - нагляд, перевірка; парламент – віче, законодавня, рада; реабілітація (медична) – одужання; адаптація – пристосування, освоєння; диджиталізація – оцифрування, числування; адвокація – обстоювання, поборництво; бюрократія – чиновництво, канцелярництво; коаліція – об'єднання, спілка; агресія – напад; геноцид – людомор, народомор, морище; терорист – жахун, згубник; автономія – самоврядування, самокерування; анулювати – знечинити, зробити нечинним; декларація – звітниця; теракт – жахочин; депортація – вигнання, висилання; рейд – виправа, вилазка; окупаційний – загарбницький; батальйон – курінь; амуніція – споряд, спорядження; артилерія – гарматня, гатилля; уніформа – однострій, службовий одяг; геральдика – гербознавство; бомбардувати – бити з повітря; конфлікт – чвара, сутичка, суперечка*; *ротація – міньба, чергування; демобілізація – звільнення, відвійськування; фронт – передок, рубіж; бомбити – громити; блокпост – застава, вартівня*.

Більшість іншомовних запозичень із суспільно-політичної сфери закріпилися в політичній, судовій та інших галузях. Замінювати їх питомими відповідниками не завжди доречно, адже українські еквіваленти не мають тих конотацій та відтінків, що мають іншомовні запозичення.

Більшість лексем із соціально-побутової сфери можна замінити питомими відповідниками (**36** з **46**). Ми спробували замінити у блозі іншомовні слова питомими відповідниками і дійшли висновку, що значення та відтінки залишаються ті самі.

Флешбек – 1) ретроспекція у літературі, кіно тощо, що часто є відображенням пам'яті героя. 2) раптовий, дуже чіткий та сильний спогад про те, що сталося в минулому, настільки реальний, що людина відчуває, ніби знову переживає цей досвід [15]. Український питомий відповідник *спогад* повністю замінює запозичення. *Серед основних ознак дисоціації: флешбеки (раптові, зазвичай сильні, повторні переживання минулого досвіду).* Український відповідник – *спогад*. *Серед основних ознак дисоціації:* ***спогади*** *(раптові, зазвичай сильні, повторні переживання минулого досвіду).*

Медіатор – особа, чия робота полягає в посередництві в розбіжностях (= розмова з людьми чи групами, які беруть участь, щоб допомогти їм знайти рішення) [36]. Український питомий відповідник *посередник* повністю замінює запозичення. *За можливістю зверніться до* ***медіатора*** *чи сімейного психолога.* Питомий відповідник – *посередник*. *За можливістю зверніться до* ***посередника*** *чи сімейного психолога.*

Редфлег – 1) прапор, який використовується як знак небезпеки або щоб сказати комусь на перегонах зупинитися 2) ознака того, що щось погане відбувається або може статися [36]. Питомий відповідник *тривожні сигнали* замінює запозичення з англійської мови. *Факультатив із розпізнавання* ***редфлегів*** *у людині за 15 хвилин.* Український відповідник – *тривожні сигнали*. *Факультатив із розпізнавання* ***тривожних сигналів*** *у людині за 15 хвилин.*

Кейс – 1) ділова сумка або портфель 2) набір навчально-методичних матеріалів з певної теми і завдань із конкретної проблемної ситуації в ній з їх

подальшим колективним обговоренням 3) конкретна проблемна ситуація або приклад чогось [15]. *Розбираємо кілька поширених **кейсів**, як подолати психологічні труднощі. І все за підтримки військового психолога, психотерапевта і майора ЗСУ. Під час тренінгу ви:*

- *дізнаєтеся про можливості ChatGPT;*
- *побачите реальні кейси його використання саме у вашій роботі;*
- *зрозумієте, для чого не варто використовувати чат;*
- *навчитеся писати інструкції для ChatGPT та розробляти юзеркейси.*

Проте, щоб не втрачати ідеї між такими дзвінками, у нас існує окремий чат, в якому ми збираємо референси й ділимося цікавими кейсами.

Українські відповідники: *випадок, прикладок, справа*. *Розбираємо кілька поширених **випадків**, як подолати психологічні труднощі. І все за підтримки військового психолога, психотерапевта і майора ЗСУ. Під час тренінгу ви:*

- *дізнаєтеся про можливості ChatGPT;*
- *побачите реальні приклади його використання саме у вашій роботі;*
- *зрозумієте, для чого не варто використовувати чат;*
- *навчитеся писати інструкції для ChatGPT та розробляти юзеркейси.*

*Проте, щоб не втрачати ідеї між такими дзвінками, у нас існує окремий чат, в якому ми збираємо референси й ділимося цікавими **прикладами**.*

Ми можемо спостерігати, що іншомовне слово *кейс* є багатофункціональним і здатне виражати різні значення в залежності від контексту. Використання питомих відповідників *приклад, справа, випадок* залежить від контексту. Це ілюструє, що іншомовне слово може об’єднувати кілька значень в одне слово. Запозичення з англійської мови демонструє тенденцію до мовної економії, коли одне слово може охоплювати ширший спектр значень.

Чекліст – 1. спеціальний перелік питань, яким користується екіпаж літака для перевірки по черзі всіх бортових пристроїв перед вильотом, дій під час польоту і посадки. 2. список справ до виконання, покупок, етапів роботи тощо,

що дає можливість відмічати виконані пункти. 3. спеціально організований документ, який включає ряд питань і положень для проведення аудиту маркетингової діяльності. 4. документ, який описує, що має бути протестовано в роботі компанії, комп'ютерної програми тощо [15]. *Тут доступні відеоматеріали, тести та* ***чеклісти*** *для підготовки.* Українські відповідники: *контрольні переліки, контрольні списки, пам'ятка. Тут доступні відеоматеріали, тести та* ***пам'ятки*** *для підготовки.*

Плейлист – 1) підбірка музичних композицій 2) композиції, які стоять у черзі на відтворення в плеєрі, на музичній платформі тощо [15]. *Тут ви знайдете вебінари з розбором математичних тем. Вони зібрані в окремий* ***плейлист***. Українські відповідники: *добірка, список відтворення*. *Тут ви знайдете вебінари з розбором математичних тем. Вони зібрані в окрему* ***добірку***.

Тригер (також *тригер*) – 1. Електронна логічна схема з двома стійкими станами, на виході якої після сигналу керування струм і напруга можуть змінюватися стрибкоподібно. 2. псих. Подія, що може викликати повторне переживання травми. 3. мед. Фактори, що викликають загострення хвороби. 4. комп. Збережена процедура, використання якої обумовлено подією/дією в реляційній базі даних [15]. *У книжці зображено «комуністичні» комплекси людей, зокрема, інфантилізм, ігнорування минулого і невміння жити з думкою про майбутнє. Особистим* ***триґером*** *для мене була оповідь про перейменування кафе, готелів, магазинів у Загребі.* Українські відповідники – *подразник, пусковик, збуджувач, збудник*. Якщо замінити іншомовне слово питомим відповідником, то значення не зміниться. *У книжці зображено «комуністичні» комплекси людей, зокрема, інфантилізм, ігнорування минулого і невміння жити з думкою про майбутнє. Особистим* ***подразником*** *для мене була оповідь про перейменування кафе, готелів, магазинів у Загребі.*

Інсайт – момент раптового вирішення мисленнєвого завдання, осяяння [15]. *Це, напевно, чи не найвідоміша книжка про історію України від сучасного українського історика та професора кафедри історії України в Гарвардському університеті Сергія Плохія. У роботі можна знайти* ***інсайти****, які допоможуть*

зрозуміти причини теперішньої російсько-української війни. Українські відповідники *осяяння, прозріння, відкриття* добре замінюють іншомовний відповідник. *У роботі можна знайти* ***відкриття****, які допоможуть зрозуміти причини теперішньої російсько-української війни.*

Портативний – легкий і досить малий, щоб його було легко носити або переміщувати [36]. Питоме слово *переносний* цілком замінює іншомовний відповідик. Порівняймо: *Ідеально, якщо вам вдалося запастися* ***портативним*** *фільтром. Якщо ні – набрану воду потрібно механічно очищувати й кип'ятити. Ідеально, якщо вам вдалося запастися* ***переносним*** *фільтром. Якщо ні – набрану воду потрібно механічно очищувати й кип'ятити.*

Ілюмінація – кольорові декоративні вогні на вулиці, які роблять місто яскравим і захоплюючим вночі [36]. Питоме слово *освітлення* цілком замінює іншомовний відповідик. *Вимикайте вивіску, підсвітку, не залишайте увімкненими освітлення в приміщеннях та* ***ілюмінацію*** *на ніч.* Якщо замінити *ілюмінацію* на *освітлення*, то буде повторення, тому задля уникнення дублювання можна використати іншомовний еквівалент.

Меседж – 1) коротка інформація, яку ви надаєте людині, коли не можете поговорити з нею безпосередньо 2) найважливіша ідея в книзі, фільмі чи виставі, або ідея, про яку ви хочете розповісти людям [36]. Питомі слова *послання, повідомлення* замінюють іншомовний еквівалент *меседж*. *Якщо в медіа бачите повторюваність* ***меседжу****, яку не можна пояснити соціальною значущістю, це має спонукати думати, що в цьому може бути ресурс реалізації спецоперації». Якщо в медіа бачите повторюваність* ***повідомлення****, яке не можна пояснити соціальною значущістю, це має спонукати думати, що в цьому може бути ресурс реалізації спецоперації».* У цьому реченні краще замінити словом *послання*. *Будемо говорити про український гумор. Він нині тримає нашу «кукуху», рятує від непозбувної бентеги, доносить важливі* ***меседжі*** *та за лічені дні закриває мільйонні збори на ЗСУ. Будемо говорити про український гумор. Він нині тримає нашу «кукуху», рятує від непозбувної бентеги, доносить важливі* ***послання*** *та за лічені дні закриває мільйонні збори на ЗСУ.*

Тут знову можемо спостерігати тенденцію до мовної економії, де одне іншомовне слово може охоплювати більше значень, тоді як потрібно використовувати декілька питомих відповідників для передачі різних відтінків змісту.

Спойлер – 1. Частина крила літака, яку піднімають, щоб перервати потік повітря і у такий спосіб знизити швидкість 2. авто. Піднята частина на швидкісній машині, що запобігає її підйому з дороги під час руху на високій швидкості. 3. Передчасно розкрита інформація, яка руйнує інтригу та псує враження від художнього твору. 4. політ. Кандидат на виборах, який не переможе, але може отримати достатньо голосів, щоб перешкодити перемозі одного із основних кандидатів. 5. спорт. Частина м'якого кріплення у сноубордингу [15]. Питомі відповідники: *засвіт* (фразеологізм "піти в засвіти" - померти, тобто вмираючи людина потрапляє "у засвіти", де їй відкриється правда, досі прихована), *передчасник, розкриття*. ***Спойлер****: пошук роботи – це теж робота.* ***Засвіт****: пошук роботи – це теж робота.* Однак найімовірніше контекст із таким замінником не буде зрозумілим для більшості людей.

Челендж – 1. Виклик, складне завдання. 2. Завдання, яке потрібно виконати, опублікувати відеофіксацію його виконання, якщо це можливо, після чого можна кинути аналогічний виклик іншим людям, зазвичай у соцмережі чи на відеогостингу. 3. Жанр відеороликів, у яких демонструють виконання таких завдань [15]. Питомий відповідник – *виклик*. *Автори вирушають на виїзди, розповідають про молодих українських спортсменів та організовують футбольні* ***челенджі****. Автори вирушають на виїзди, розповідають про молодих українських спортсменів та організовують футбольні* ***виклики****.* Однак у цьому контексті виклик «виклик» не передає повністю значення «челендж» і звучить двозначно.

Інтерфейс – сукупність технічних і програмних засобів, що забезпечують взаємодію пристроїв обчислювальної системи та/або програми, а також їхню взаємодію з людиною [15]. Питомі відповідники – *оболонка, поміжник, взаємодійник. Шеф-редакторка EdEra, стала учасницею Марафону Креативної*

Практики @creativepractice.com.ua. Це онлайн-лекції та майстер-класи від української фахової спільноти: про дизайн, ***інтерфейси,*** *саморозвиток, фриланс. Оболонка, поміжник, взаємодійник* не повністю передає значення іншомовного відповідника *інтерфейс*.

Фідбек – 1) зворотний зв'язок 2) відгук про продукт, текст, культурний твір тощо 3) резонансне підсилення звуку при піднесенні мікрофона чи музичного інструмента до динаміка [15]. Український відповідник *відгук* чудово замінює іншомовне запозичення: *Ще один важливий процес —* ***фідбек****. Це означає, що всі в команді можуть дати зворотний зв'язок про роботу одне одного. Не лише менеджерка чи керівник. І тут недостатньо просто сказати «Якщо щось не подобається, кажіть мені» - ви маєте створити простір для* ***фідбеку****.* З українським варіантом: *Ще один важливий процес —* ***відгук.*** *Це означає, що всі в команді можуть дати зворотний зв'язок про роботу одне одного. Не лише менеджерка чи керівник. І тут недостатньо просто сказати «Якщо щось не подобається, кажіть мені» - ви маєте створити простір для* ***відгуку;*** *Для зручного формату* ***фідбеку*** *доречно створити гугл-форму та двічі на рік проводити опитування.* З українським відповідником: *Для зручного формату відгуку доречно створити гугл-форму та двічі на рік проводити опитування.* Бачимо, що іншомовне запозичення є непотрібним, адже ми маємо свій питомий відповідник з тими самими відтінками значень та конотацій.

Іншомовне запозичення *таск* є також цілком замінним. Питомий відповідник – *завдання*. У блозі *таск* використовували досить часто у багатьох дописах: *Наш досвід показує, що, незалежно від сфери застосування і завдань, ChatGPT дає змогу оптимізувати до 50% рутинних* ***тасків****.* З українським відповідником: *Наш досвід показує, що, незалежно від сфери застосування і завдань, ChatGPT дає змогу оптимізувати до 50% рутинних* ***завдань;*** *Всі хаотично виконують по 100500* ***тасків****, горять у дедлайнах і часто не виправдовують завищених очікувань колег…* З питомим відповідником: *Всі хаотично виконують по 100500* ***завдань****, горять у дедлайнах і часто не виправдовують завищених очікувань колег…*

Інші питомі відповідники до іншомовних запозичень із соціально-побутової сфери: *токсичність - отруйність, хворобливість; хардовий – важкий; модератор – впорядник; івент - захід, подія; наратив – оповідь, переказ; тайм-менеджмент – часоведення; овертайм – понадчас; офлайн-зустріч – зустріч поза мережею; онлайн-зустріч – зустріч в мережі; опційно – за бажанням; апдейтитися – оновитися, осучаснитися; вайб – настрій, дух; сейл – розпродаж; перфекціонізм - досконалість, бездоганність; генератор – породжувач (електричного струму), твірник; месенджер – сповісник, спілкувач; інтерактивний – взаємодійний; лояльність – прихильність; мікс – мішанка, суміш; продуктивний – плідний; пріоритет – першість, першорядність; релевантний – відповідний, слушний; трекінг – відстеження; апокаліпсис – кінець світу, одкровення (релігійний контекст); геолокація – розміщення; хейт – злоріч, злорікання; хайлайт - цікавина.*

Більшість запозичень, пов'язаних з засобами зв'язку та масової інформації, є зрозумілими пересічному читачеві. Ці одиниці важко замінити українськими відповідниками, бо вони будуть не достатньо точними (**23** із **50** можна замінити).

Стрим – 1) трансляція в режимі реального часу через мережу «Інтернет» 2) Відео, що зберігається як результат трансляції в режимі реального часу через мережу «Інтернет» [15]. *На каналі зібрано **стрими**, розгони та виступи найкращих українських стендап-коміків та комікес.* Українські відповідники – *прямий ефір*. *На каналі зібрано **прямі ефіри**, розгони та виступи найкращих українських стендап-коміків та комікес*. П*рямий ефір* є добре зрозумілим і усталеним українським терміном, який повністю передає суть поняття.

Сторітелінг – 1) діяльність з написання, розповідання або читання історій [36]. *Канал про **сторітелінг.*** Українські відповідники – *оповідування, повістування. Канал про **оповідування.** Сторітелінг* у сучасному контексті має ширший зміст і може включати елементи візуального та інтерактивного підходу до розповіді, що не завжди передається словом *оповідування*. Залишати *сторітелінг* можна, якщо мається на увазі професійну практику, де цей термін вже усталений.

Фактчек – перевірка фактів на достовірність до чи після публікації у ЗМІ [15]. *Курс "**Фактчек**: довіряй - перевіряй"* Українські відповідники: *перевірка фактів*. *Курс "**Перевірка фактів**: довіряй - перевіряй"*. *Перевірка фактів* є абсолютно зрозумілим і правильним відповідником. Це слово точно передає суть процесу та не потребує заміни.

Фейкороб – той, хто створює неправдиву інформацію. ***Фейкороби** часто перекручують дані.* Український відповідник: *брехун*. ***Брехуни** часто перекручують дані. Фейкороб* акцентує на людині, яка спеціально створює і поширює неправдиву інформацію, тоді як *брехун* може мати ширший контекст.

Фактчекарка – особа, яка займається фактчекінгом [15]. *Як **фактчекерка** VoxCheck, я часто натрапляю на це.* Український питомий відповідник: *достовірниця*. *Як **достовірниця** VoxCheck, я часто натрапляю на це. Достовірниця* повністю замінює *фактчекерку*.

Клікбейт – маніпулятивний заголовок, мета якого зацікавити читача [15]. *Ще більше про корисну соціологію для медійників - в онлайн - курсі "Це вам не **клікбейт**".* Українські відповідники: *клацоловка, тицявка, заманка*.

*Ще більше про корисну соціологію для медійників - в онлайн - курсі "Це вам не **клацоловка**".*

Дипфейк – 1) методика реалістичної підміни фото-, аудіо- чи відеоматеріалів шляхом комп'ютерної обробки. 2) відео, змінене задля створення ілюзії ніби герой робить чи каже щось інше, ніж є насправді [15]. *Як розпізнавати **дипфейки**?* Українські відповідники: *лицедурство, видопідміна. Як розпізнавати **лицедурство**?* Слова «лицедурство» та «видопідміна» навряд чи зможуть повноцінно замінити термін «дипфейк» або увійти в активне мовне користування. Вони не відтворюють точного технічного значення цього поняття та можуть бути незрозумілими для широкої аудиторії.

Аутентифікація – процес доведення того, що щось є справжнім, правдивим або тим, що люди кажуть, що воно є [36]. *Увімкніть двофакторну **аутентифікацію** – подвійний захист для застосунків.* Питомі відповідники – *впізнання, завірення, опізнання, розпізнання*. *Аутентифікація* – це технічний

термін, який має чітко визначене значення в ІТ-сфері. Використання питомого відповідника може призвести до непорозумінь або втрати точності.

Дисклеймер – письмове застереження щодо відмови від відповідальності за будь-які наслідки, пов'язані з діями того, хто заявив про таку відмову, чи третіх осіб [15]. *Передозування інформацією може бути шкідливим для вашого здоров'я. Певно скоро потрібно буде ввести такий* ***дисклеймер*** *у наш інформаційний простір.* Український відповідник: *застереження*. *Передозування інформацією може бути шкідливим для вашого здоров'я. Певно скоро потрібно буде ввести таке* ***застереження*** *у наш інформаційний простір. Застереження* добре передає сенс слова *дисклеймер.*

Шер – інформація, посилання, зображення чи інший контент, яким ви поділилися. *Ви також можете допомогти будь-яким донатом або просто* ***шером*** *цього допису.* Український відповідник – *ширення, поширення*. *Ви також можете допомогти будь-яким донатом або просто* ***поширенням*** *цього допису. Поширення* чудово замінює *шер*.

Лайфгак – 1) корисна порада, хитрість яка допомагає виконати завдання 2) Відео, що демонструє такі підказки, хитрощі [15]. *Цей курс допоможе перетворити вашу ідею на бізнес-ідею, пояснить основні принципи ведення бізнесу. А ще підкаже юридичні та фінансові* ***лайфгаки*** *від експертів.* Український відповідник - *життєва порада, життівка, порада. Цей курс допоможе перетворити вашу ідею на бізнес-ідею, пояснить основні принципи ведення бізнесу. А ще підкаже юридичні та фінансові* ***поради*** *від експертів. Порада* добре передає значення слова *лайфгак*.

Інші питомі відповідники до іншомовних лексичних одиниць пов'язаних з засобами зв'язку та масової інформації: *апка - застосунок; гештег – кришмітка; сторіз - розповіді; чат - бесіда; завіруситися – поширитися; лайкати – вподобати; репостити – перепоширити; кібербулінг – мережеве цькування; секстинг – інтимне листування; принтер – друкач; сексторн – інтимне вимагання; контент – вміст, наповнення; скринкаст – відеознятоκ; комунікаційник – фахівець зі зв'язків; плюралізм – многозорість, множинність;*

пропаганда - ширення, олжа (у негативному значенні); вебсайт – осідок, мережець; вебкамера – мережвічко; браузер – переглядач; репрезентативність – представництво; тизер – принада, дражнилка; скролити – гортати; моніторинг – відстеження; дискавері-дзвінки – ознайомчі дзвінки; кавер – переспів; павербанк – підзарядник, піджившювач; скриншот – зняток, знімок екрану; хейтспіч – чвармова, мова ненависті; діректе – особисте повідомлення; блокувати – обмежувати; інцидент – випадок, прикрість; дисплей – висвітник, екран; роумінг – закрай, замежний зв'язок.

Запозичення в економічній сфері важко замінити питомими відповідниками (**10** із **27** можна замінити).

Онбординг – процес, у якому нові працівники отримують знання та навички, які необхідні їм, щоб стати ефективними членами організації [36]. *Можемо створити **онбординг** співробітників, як-от для Smartass або розробити навчальну екосистему з нуля - як для Backstage.* Українські відповідники – *введення, представлення, ознайомлення*. *Можемо створити **представлення** співробітників, як-от для Smartass або розробити навчальну екосистему з нуля - як для Backstage. Представлення* є зрозумілішим для пересічної людини та може замінити питомий відповідник.

Нетворк (нетворкінг) – 1. Діяльність, спрямована а встановлення професійних або особистих зв'язків між людьми для обміну інформацією [15]. *Використовуйте **нетворк** для пошуку вакансій та прямих рекомендацій. Він уже давно обрав для себе шлях соціального підприємництва та зміни країни на краще. До повномасштабного вторгнення Влад розвивав платформу з працевлаштування Lobby X, проводив TEDxKyiv та організовував **нетворкінги** «Зміноторці». Зараз його команда знаходить кваліфікованих кадрів до лав ЗСУ, а Влад багато волонтерить.*

Українські відповідники – *мережа* (нетворк), *мережування, налагодження зв'язків* (нетворкінг). *Використовуйте **мережу** для пошуку вакансій та прямих рекомендацій. Він уже давно обрав для себе шлях соціального підприємництва та зміни країни на краще. До повномасштабного вторгнення Влад розвивав*

платформу з працевлаштування Lobby X, проводив TEDxKyiv та організовував ***мережування*** *«Змінотворці». Зараз його команда знаходить кваліфікованих кадрів до лав ЗСУ, а Влад багато волонтерить.* Питомі відповідники не замінять іншомовного відповідника.

Світчинг – процес зміни однієї професії чи галузі на іншу. *Опанувати нову професію тепер не проблема, й EdTech-платформи відіграють важливу роль у процесі* ***світчингу***. Українські відповідники: *перемикання, зміна (професії) EdTech-платформи відіграють важливу роль у процесі* ***зміни професії***. *Світчинг* можна замінити українським відповідником.

Фреймворк – програмний каркас; програмне забезпечення, що полегшує розробку та об'єднання різних компонентів великого програмного проєкту [15]. *Для яких завдань підходить: базовий* ***фреймворк****, який можна застосувати для побудови навчання у будь - якому форматі?* Українські відповідники: *кістяк*. *Для яких завдань підходить: базовий* ***кістяк****, який можна застосувати для побудови навчання у будь - якому форматі? Фреймфорк* можна замінити питомим відповідником *кістяк.*

Промоція – 1) заходи з рекламування чогось 2) заохочення до чогось, що відбувається або розвивається [36]. *Наразі два контексти пронизують наші тексти червоною ниткою – Війна і її вплив на всі сфери життя українців –* ***промоція*** *України та українського.* Український відповідник – *просування*. *Наразі два контексти пронизують наші тексти червоною ниткою – Війна і її вплив на всі сфери життя українців –* ***просування*** *України та українського*. *Промоцію* можна замінити питомим відповідником *просування.*

Фандрайзинг – 1) збір або грошей для певної мети, особливо для благодійності 2) процес отримання грошей від інвесторів для інвестування в певні компанії, проекти тощо [36]. *А як щодо конкурсу? Найчастіше шукають спеціалістів з комунікацій, проєктного менеджменту та у сферах логістики й безпеки. Тут доволі високий конкурс на одне місце - понад 13 людей. Бракує фахівців у* ***фандрайзингу***. Український відповідник – *складчина*. *А як щодо конкурсу? Найчастіше шукають спеціалістів з комунікацій, проєктного*

менеджменту та у сферах логістики й безпеки. Тут доволі високий конкурс на одне місце - понад 13 людей. Бракує фахівців у ***складчині.*** *Складчина* не повністю передає значення слова *фандрайзинг* – процесу пошуку фінансування, яке може бути з одного джерела (без складщини) або кількох.

Супервізор (у деяких джерелах *супервайзер*) – особа із адміністрації компанії, що організовує і контролює виконання учасниками певної програми поставлених завдань або наглядає за роботою персоналу взагалі [15]. *Гарний знак, коли спеціаліст згадує у своєму профілі, що пройшов чи проходить особисту терапію та має* ***супервізора****.* Український відповідник – *наглядач*. *Гарний знак, коли спеціаліст згадує у своєму профілі, що пройшов чи проходить особисту терапію та має* ***наглядача****. Наглядач* не повністю передає значення слова *супервізор.*

Клерк – особа, яка працює в офісі, займається документацією або виконує загальні службові обов'язки [36]. *Приблизно 75 % опитаних заявили, що планують запровадити технології ШІ протягом наступних п'яти років. Це, за їхніми прогнозами, призведе до ліквідації до 26 млн робочих місць на діловодних та адміністративних посадах, касири,* ***клерки****, введення даних і бухгалтерія.* Український відповідник – *службовець. Приблизно 75 % опитаних заявили, що планують запровадити технології ШІ протягом наступних п'яти років. Це, за їхніми прогнозами, призведе до ліквідації до 26 млн робочих місць на діловодних та адміністративних посадах, касири,* ***службовці,*** *введення даних і бухгалтерія. Клерк* зазвичай означає офісного працівника, який виконує адміністративні або канцелярські обов'язки, тоді як *службовець* може охоплювати ширший спектр посад і робочих функцій і державних службовців, працівників офісу тощо. Тому замінити інколи їх можна, але не завжди.

Інші питомі відповідники до іншомовних запозичень, пов'язаних з економічною сферою: *бестселер - найзбут, найпродаванка; воркшоп - майстерня, робітня; тимлід – очільник; мануал - порадник, посібник; адаптивність – пристосуваність; тимбілдинг - гуртування; аджента – порядок денний, розпорядок; айсбрейкер – криголам; брокер – посередник;*

компенсація – відшкодування; продакт-менеджмент – виробниче керування; зарелізити – випустити; тренінг – вишкіл; стандартизувати – усталити; імплементація - впровадження, втілення; інвестувати – вкладати; делегувати - доручати, відряджати.

Більшість іншомовних слів з освітньої сфери можна замінити питомими відповідниками (**18** із **24**).

Рерайт – текст, написаний шляхом переробки іншого тексту [15]. *До ідеалу далеко, але тексти цілком можна використати під редагування чи як основу для подальшого* ***рерайту***. Українські відповідники – *перепис, переписування*. *До ідеалу далеко, але тексти цілком можна використати під редагування чи як основу для подальшого рерайту*. Слово *переписування* не завжди може повністю замінити *рерайт* через деякі відмінності в значенні та контексті використання. *Переписування* не повністю замінює *рерайт*. *Переписування* може мати більш загальне значення, яке охоплює будь-який процес написання тексту наново, не обов'язково з метою змінити форму збереження змісту. *Рерайт*, навпаки, вказує саме на переробку тексту, часто з метою унікалізації або адаптації. *Рерайт* часто використовується в контекстах копірайтингу, журналістики та інтернет-маркетингу, де він означає саме зміну тексту з певною метою, наприклад, покращення SEO або унікалізація. *Переписування* може бути менш специфічним і не передавати таких нюансів.

Нон-фікшн – текст про реальні події та факти, а не про вигадані історії [36]. *Headway – застосунок від українських розробників, який знайомить із головними ідеями* ***нон-фікшн*** *бестселерів. У них зібрано короткі виклади цих ідей із понад тисячі* ***нон-фікшн*** *книг про психологію, саморозвиток, бізнес, стосунки та історію суспільства.* Українські відповідники: *нехудожня література (нехудожнє письменство), невигадана історія*. *Нехудожня література* цілком замінює іншомовний відповідник *нон-фікшн і* передає те саме значення та є зрозумілою для мовців.

Продакшн – це процес створення нового проєкту або творчого продукту [15]. *Студія онлайн-освіти EdEra - це EdTech - компанія, що створює онлайн -*

продукти. У нас є власний R&D - юніт, ***продакшн*** *повного циклу та 2 млн користувачів нашого циклу.* Український відповідник *виробництво* замінює іншомовне запозичення та є зрозумілим для мовців. *Студія онлайн-освіти EdEra - це EdTech - компанія, що створює онлайн - продукти. У нас є власний R&D - юніт,* ***виробництво*** *повного циклу та 2 млн користувачів нашого циклу.*

Рісьорч (у деяких джерелах *рисерч*) – детальне вивчення предмета, особливо з метою відкриття (нової) інформації або досягнення (нового) розуміння [36]. *Наші уявлення про певну професію можуть зовсім не збігатися з реальністю. Аби не розчаруватися після працевлаштування, варто провести попередній* ***рісьорч****.* Українські відповідники – *дослідження, дослід, розгляд*. Ми вважаємо недоцільним використання іншомовного слова, адже питомий еквівалент повністю замінює його. *Дослідження* повністю замінює *рісьорч. Наші уявлення про певну професію можуть зовсім не збігатися з реальністю. Аби не розчаруватися після працевлаштування, варто провести попереднє* ***дослідження****.*

Інші питомі відповідники до іншомовних запозичень, пов'язаних з освітньою сферою: *бустер-ефект – підсилювач; брейншторм – мозковий шторм; скіл – навчичка; ґейміфікація – узабавлювання, ігрування; коуч – наставник; промпт – запит; софт-скіл – загальні навички; референси – джерельник; дистанційка – віддалене навчання; інтерактивний – взаємодійний; драйвити – запалювати; проєкт – розробка; брошура – книжечка, зшитка, листівка; дедлайн – реченець; контент-план – наповнення; асистент – помічник; креативний – творчий; коректно - правильно; ґрейд – оцінка; креатор – творець*.

Більшу частину іншомовної лексики зі сфери психології важко замінити питомими відповідниками (**5** із **14** можна замінити).

Сталкінг – стаження за іншою персоною без особистого контакту, відстеження активності, контактів, тощо [15]. Це слово адаптувалася до мовної системи, тому є інші похідні слова: сталкер (особа, що займається сталкерством [15]), сталкерити (займатися сталкінгом [15]), сталкерство (дія за значенням

сталкерити [15]), сталкерський (прикметник до сталкер/ка) [15]. Незважаючи на пристосування слова, замінити його питомим відповідником неможливо, адже це термін у психології і при його заміні втрачаються деякі значення. Однак це іншомовне слово стає дедалі вживанішим у мовленні, особливо серед молоді. Ми можемо спостерігати перехід з сфери психології в соціально-побутову сферу. Часто використовується сталкер у значенні людини, яка надмірно стежить за іншою людиною, особливо в соціальних мережах.

Газлайтинг – вид психологічних маніауляцій, що мають на меті змусити жертву сумніватися в адекватності свого сприйняття реальності [15]. Так само як і сталкінг це слово неможливо замінити питомим відповідником без втрати значення. Газлайтинг - термін у психології, який також дедалі частіше використовується в побутовій сфері. Тому припускаємо, що з часом значення цього терміна буде відоме більшості мовцям. Іншомовна лексема пристосовується до української мовної системи і, таким чином, утворюються похідні слова: газлайтер(ка), газлайтерський.

Віктімблеймінг – покладання провини за злочин або протиправні дії чи збитки на жертву [15]. На платформі «Словотвір» пропонують такі питомі відповідники: жертводорікання, жертвосуд. На нашу думку, ця заміна є неможливою, адже втрачається точне значення цього терміна. Однак ми спостерігаємо, що у словнику є похідне слово *віктімблеймінговий*.

Гостинг – іншомовна лексема, якої ще немає у словнику новітніх англізмів, що свідчить про його відносно нову появу. Кембриджський словник подає його значення так: спосіб раптово припинити стосунки з кимось, припинивши будь-яке спілкування з ним [36]. Про його відносно нову появу свідчить і відсутність похідних слів. На платформі «Словотвір» немає питомих відповідників до цього слова. Варіант «зникнення» не підійде, так як він не охопить всі тонкощі, а саме раптовість та близькі стосунки між людьми.

Прокрастинація – схильність особи відкладати неприємні завдання на потім і займатися менш важливими, але приємнішими справами [15]. Цей термін адаптувався в мові, про що свідчать похідні слова прокрастинаційний,

прокрастинатор (ка), прокрастинувати. На платформі «Словотвір» пропонують такі питомі відповідники: проволока, зволікання, назавтрювання. Ці слова не повністю передають усі значення, а саме, що йде мова про неприємні завдання. Назавтрювання також малоймовірно, що приживеться, адже досить довге та складне для вимови.

Терміни *ретравматизація, газлайтинг, сталкінг, віктімблеймінг. гостинг, тріангуляція, десенситизація, прокрастинація* стали уже усталеними і часто використовуються в професійній термінології, тому їхня заміна буде неточною та недоцільною. Ці слова важко замінити одним словом і здебільшого потрібно використовувати два чи більше слів для пояснення. Їхня заміна українськими питомими відповідниками може втратити і певне значення. Однак такі слова, як *аб'юз, булінг* можна замінити українськими відповідниками.

Такі терміни як гостинг, сталкінг, віктімблеймінг використовуються в психології, однак все частіше їх застовують і в побутовій сфері, тому, ймовірно, що з часом вони теж перейдуть у цю сферу.

Аб'юз – погане або жорстоке поводження з людиною чи твариною [36]. *Знати про те, що таке газлайтинг, віктімблеймінг, сталкінг та інші види* ***аб`юзу****, слід із дитинства.* Українські відповідники: *насильство, насилля*. *Знати про те, що таке газлайтинг, віктімблеймінг, сталкінг та інші види* ***насильства****, слід із дитинства.*

Булінг можна замінити питомим відповідником *цькування*, яке повністю замінює іншомовне слово та буде зрозумілішим для мовців.

Отже, іншомовна лексика в блозі «EdEra» є поширеним явищем, однак близько **53 %** таких слів можуть бути замінені українськими відповідниками без втрати змісту та точності.

Найчастіше можна замінити лексеми із соціально-побутової сфери (36 з 46 одиниць) та з освітньої сфери (18 із 24 одиниць). Водночас, певні іншомовні терміни, зокрема ті, що стосуються суспільно-політичної (19 з 48), економічної (10 з 27) та психологічної сфери (5 з 14) важко або деякі слова навіть неможливо замінити без втрати їхніх точних значень.

Аналіз засвідчив, що такі терміни, як *репарація, онбординг, сталкінг* тощо мають усталену роль у мові через їхню специфіку та вузьке значення. Навіть за наявності схожих питомих українських відповідників, ці запозичення надають текстам точності.

Певні іншомовні лексеми, особливо зі соціально-побутової сфери, можна успішно замінити питомими відповідниками, зберігаючи при цьому легкість сприйняття та доступність тексту для читача. Це стосується таких слів, як *плейлист* (*добірка*), *донат* (*пожертва*) та інших.

Деякі іншомовні слова (як-от «кейс», «меседж» тощо) часто є багатофункціональнішими, ніж українські відповідники. Вони охоплюють кілька значень та відтінків у різних контекстах, що робить їх зручними для використання в мові. Натомість питомі слова можуть не завжди точно передавати всі тонкощі значень, через що для заміни одного іншомовного терміна іноді доводиться використовувати два чи більше українських відповідників. Це явище демонструє тенденцію до мовної економії в іншомовних словах, коли одне слово може виконувати декілька функцій, в той час як в українській мові кожне значення може мати окреме слово.

Загалом, варто замінювати іншомовні запозичення питомими українськими словами, де це можливо і не спричиняє втрати смислового навантаження. У випадках термінів із вузькими або специфічними значеннями доцільно залишати іншомовні запозичення, оскільки вони допомагають передати точність і суть описуваних явищ.

Уважаємо доцільними слова М. Рильського: «Без іноземних слів у культурній мові не обійтись. Але варто вживати їх тільки тоді, коли вони справді доконче потрібні – і, це вже безумовно, у властивому їм значенні…» [25].

ВИСНОВКИ

Отже, іншомовна лексика постійно перебуває у полі зору лінгвістів. Іншомовні слова - слова з іноземних мов, які, на відміну від запозичених слів, не засвоєні повністю мовою, що їх запозичила, усвідомлюються мовцями як чужорідні й зберігають ознаки свого походження [30]. Запозичені слова з часом адаптуються в мові й втрачають чужорідні ознаки. Здебільшого важко провести чітку межу між іншомовними і запозиченими словами. Найбільша кількість запозичень в сучасній українській мові з англійської мови.

Лінгвісти описують англіцизми у двох значіннях: широкому та вузькому. У вузькому розумінні – це є слова лише з англійської мови. У широкому – з різних варіантів англійської: американської, австралійської, індійської тощо [26]. Багато науковців наголошують на надмірному використанні запозичень в українській мові.

На початку ХХ століття відбувався активний процес запозичення іншомовної лексики в українській мові. Дослідники поділяють причини запозичення на екстралінгвальні та інтерлінгвальні, лінгвальні та екстралінгвальні, мовні та немовні.

Дослідники вбачають причини запозичень у наступному: необхідність нових понять та мовна економія, прагнення до новизни; економічні та культурні зв’язки, вплив інших мов, престижність іншомовної лексики.

Комунікація онлайн є складним і багатогранним явищем, яке суттєво відрізняється від традиційних форм спілкування. Тому блоги є предметом досліджень не лише лінгвістів, а й журналістів, соціологів й політологів.

Блоги мають певні мовні особливості, зокрема на лексичному, граматичному, стилістичному та синтаксичному рівнях, у чому ми мали змогу переконатися аналізуючи іншомовну лексику в освітньому блозі “EdEra”. Залежно від тематики та аудиторії блоги можуть бути насичені іншомовною лексикою, термінологією, емоційно забарвленими словами або ж відхиленнями від літературних норм. Лексичні особливості здебільшого залежать від різновиду

блогу, тематики та аудиторії: у наукових чи технічних блогах переважає іншомовна лексика, особисті блоги наповнені емоційно забарвленою лексикою, зменшувально-пестливими словами, діалектизмами, жаргонізмами та ненормативною лексикою. Освітні блоги частіше дотримуються літературних норм, тоді як в особистих блогах вживаються короткі речення і розмовні конструкції. Стилістичні засоби (іронія, сарказм, риторичні питання) є поширеними в різних блогах: від особистих до блогів про політику. На фонетичному рівні спостерігаємо заміну великих літер на малі, використання емодзі або навмисне порушення правил пунктуації. В освітніх блогах це зустрічається рідше.

Ми проаналізували іншомовну лексику в освітньому блозі EdEra. EdEra – це платформа, яка створює навчальні платформи, курси, інтерактивні ігри та підручники здебільшого для педагогів, школярів та студентів. Команда працює над освітніми роликами, запусками відкритих онлайн-курсів й інтерактивних підручників.

Загалом було зафіксовано 209 іншомовних одиниць із 383 дописів за період з 4 січня 2022 року до 3 січня 2024 року. Проаналізувавши мову блогу, ми переконалися, що іншомовна лексика активно використовується тут. Найбільша кількість запозичень належить до сфер засобів зв’язку та масової інформації (24%) і суспільно-політичної сфери (23%), що є закономірним та свідчить про актуальність тем сучасного суспільного життя та домінування комп’ютерних технологій у комунікації. Менше іншомовної лексики зафіксовано в соціально-побутовій сфері – 22%. Економічна галузь - 13% від загальної кількості. У сфері освіти - 11%. Запозичення зі сфери психології складають найменшу кількість - 7%.

Іншомовна лексика блогу здебільшого має англійське походження. Деякі слова, такі, як *аб’юз*, *шерити*, *лайкати* зазнали граматичної адаптації, утворивши нові похідні форми. Ці явища демонструють поступову інтеграцію іншомовних слів у сучасну українську мову.

На основі добору питомих відповідників із платформи “Словотвір” ми дійшли висновку, що 53 % іншомовної лексики можна замінити українськими відповідниками без втрати змісту та точності.

Найчастіше можна замінити лексеми із соціально-побутової, освітньої сфери. Водночас, певні іншомовні терміни, зокрема ті, що стосуються суспільно-політичної, економічної, та психологічної сфери важко або деякі слова навіть неможливо замінити без втрати їхніх точних значень.

Деякі запозичені слова, такі, як *кейс* чи *меседж* відзначаються ширшою полісемією порівняно з українськими відповідниками. Завдяки здатності передавати кілька смислових відтінків у різних контекстах, вони стають зручними та універсальними у вжитку. Натомість питомі слова часто не здатні точно охопити всі значення, і для заміни одного іншомовного слова нерідко доводиться використовувати кілька українських слів. Це свідчить про властиву запозиченням тенденцію до мовної економії, коли одне слово виконує кілька функцій.

Англійська мова демонструє тенденцію до явища економії мовних ресурсів, яке призводить до більшої семантичної навантаженості мовної одиниці. Тому англійське слово для його розуміння часто потребує ширшого контексту, ніж українське. Таким чином, багатозначне слово в українській мові може мати в середньому 4-6 значень, в той час як в англійській мові – 10-15 значень. Це ми можемо спостерігати на прикладі таких зафіксованих лексем, як *кейс*, *меседж*, *таск*.

Ми дійшли висновку, що потрібно замінювати іншомовні слова питомими українськими відповідниками, де це можливо без втрати змісту, проте у випадках термінів із вузьким значенням краще зберігати іншомовні слова, оскільки вони передають точніше й повніше відображення сутності явищ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Ажнюк Б. М. Мовні зміни на тлі деколонізації та глобалізації. *Мовознавство*. 2001. No 3. С. 48–54

2. Архипенко Л. М. Іншомовні лексичні запозичення в українській мові: етапи і ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця XX – початку XXI ст.): автореф. дис. … канд. філол. наук. Харків, 2005. URL: http://mydisser.com/ua/catalog/view/312/862/21095.html

3. Битківська Я. В. Тенденції засвоєння і розвитку семантики англізмів у сучасній українській мові [Текст]: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01. Івано-Франківськ, 2008.

4. Блог «EdEra»: http://blog.ed-era.com/edera/

5. Босак Н. Ф., Печерська В. А. Причини появи запозичень-англіцизмів в українських ЗМІ. *Лексико-граматичні інновації в сучасних слов'янських мовах*: *матеріали II Міжнародної наукової конференції*, Дніпропетровськ, 14–15 квітня 2005 р. / [упор. Т. С. Пристайко]. Дніпропетровськ: Пороги, 2005.

6. Велика українська енциклопедія. URL: https://vue.gov.ua/%D0%91%D0%BB%D0%BE%D0%B3

7. Горецький П. Й. Історія української лексикографії. Київ, 1963.

8. Загальний народний англійсько-український словник. URL: https://e2u.org.ua/s?w=teaser&dicts=1&highlight%20=on&filter_lines=on

9. Ілик Т. Абревіатури та похідні від них у комп'ютерному слензі. *Лінгвістичні студії*. Донецьк, 2003. Вип. 11. Ч. 2.

10. Карпіловська Я. А. Тенденції розвитку сучасного українського лексикону: чинники стабілізації інновацій. *Українська мова*. 2007. № 4. С. 3–15.

11. Кислюк Л. П. Словотвірний потенціал запозичень у сучасній літературній українській мові: автореф. дис. канд. філол. наук. Київ, 2000.

12. Колосова, О. Б. Графіко-фонетичні та лексичні особливості тревел-блогів українською мовою. *The scientific heritage*. 29-3 (29). 2018. С. 41-44.

13. Крижанівська, Г. Т. "Блог як жанр Інтернет-комунікації." *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету* 53 (2022): 77-81. URL: https://doi.org/10.32841/2409-1154.2022.53-1.18

14. Скляніченко Г. До питання економії та надлишковості мовних ресурсів у сучасній англійській та українських мовах. URL: https://core.ac.uk/reader/83099790

15. Белей Л., Гончаренко А., Ківу М., Олександрук І. Словник новітніх англізмів. Київ: Наукова думка, 2022. URL: https://drive.google.com/file/d/1EUFAKfLLFwrhkujkHYO9waijmHFjUqi/view

16. Литвиненко О. О. Англізми в сучасній українській мові. *Молоді фахівці – майбутнє науки: збірник наукових праць.* 2022. Вип. 14 С. 73–81.

17. Лопушанський В. М., Пиц. Т. Б. Німецькомовні лексичні запозичення у південно-західних говорах України: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич: Посвіт, 2011. 124 с.

18. Мазурик Д. В. Інноваційні процеси в лексиці сучасної української літературної мови (90-ті роки XX ст.): автореф. дис. … канд. філол. наук : спец. 10.02.01 – українська мова. Львів, 2002.

19. Майструк Т. С. Номінативна функція англіцизмів різних семантичних груп у текстах публіцистичного стилю. *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету: зб. наук. праць*. 2008. Вип. 2. С. 39–46

20. Марценюк О. Г., Ременяк С. В., Кулик А. І. Варваризми в сучасній українській мові. Молодий вчений. № 4.1 (104.1). 2022.. URL: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-104.1-10

21. Мітчук О. А. Нові слова та їх значення у мові мас-медіа Рівненщини (1995–2005 рр.): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08. Львів, 2006. 17 с.

22. Набока О. Г. та Демченко М. О. Освітній блог як засіб професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання.* 2019. Том 69. № 1. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/ITZN_2019_69_1_8.pdf

23. Платформа «Словотвір». URL: https://slovotvir.org.ua/

24. Плещенко К. В. Низова блогосфера як засіб індивідуального самовираження. *Соціальні комунікації.* 2013. №2. С. 97–101.

25. Рильський М. Т. «Про іноземні слова». Літературна газета від 24 грудня 1963 р.

26. Савіна Ю. О., Ласкава Ю. В. Функціонування англіцизмів в професійному мовленні. URL: https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/3_2023/11.pdf

27. Сімонок В. П. Мовна картина світу: взаємодія мов. Харків: Основа, 1998. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/9671/1/Simonok_64_68.pdf

28. Стишов О. А. Нові лексичні запозичення в мові засобів масової інформації. *Культура слова*. Київ, 1998. Вип 51. С. 53-60. URL: http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine51-10.pdf

29. Тонкіх І. Журналістичні блоги як засіб впливу на громадську думку. *Психолінгвіст.* 2012. № 11. С. 290–297.

30. Українська мова: Енциклопедія [Електронний ресурс]. Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2000. 752 с. URL: http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm

31. Фаріон І., Помилуйко-Недашківська Г., Бордовська А. Англізми і протианглізми: 100 історій слів у соціоконтексті: монографія. Львів: Вид-во «Свічадо», 2023.

32. Чернікова Л. Ф. Іншомовна лексика в сучасній українській мові. *Культура народів Причорномор'я*. URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/107945/47%20Chernikova.pdf?sequence=1

33. Чурсіна Л.В. Словотвірна валентність основ французького походження в сучасній українській літературній мові: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 "Українська мова". Харків, 1998.

34. Blogging as a Means of Professional Development for ELT Professionals. URL:https://www.nepjol.info/index.php/NELTA/article/download/6136/5033

35. Blood R. Weblogs: A History and Perspective. 2000. URL: http://www.rebeccablood.net/essays/weblog_history.h

36. Cambridge Dictionary. URL: https://dictionary.cambridge.org/

37. Kiesler, Sara, Siegel, Jane, McGuire, Timothy W. Social psychological aspects of computer-mediated communication. *American Psychologist*. Vol 39(10). Oct 1984. URL: http://psycnet.apa.org/record/1985-27678-001?doi=1

38. Martin L. Language and Gender in Blogs. In Weiss and Wodak (eds.), Critical Discourse Analysis: Theory and Interdisciplinarity. Palgrave Macmillan, 2015. P. 241–271.

39. Nowson S. The language of weblogs: a study of genre and individual differences. University of Edinburg, 2006. P. 279.

40. Oxford English Dictionary. URL: http://www.oed.com/

41. The Use of Blogs in Second Language Teacher Education. URL: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042813011221

РЕЄСТР ЗАФІКСОВАНИХ ЛЕКСЕМ

аб’юз (аб’юзити, аб’юзивний)
автономія
агресія
адаптація
адаптивність
адвокація
адженда
айсбрейкер
амуніція
анулювати
апдейтитися
апка (ап)
апокаліпсис
артилерія
асистент
асоціація
аутентифікація
батальйон
бестселер
блеймшифтинг
блекаут
блокпост
блокувати
блокувати
бомбардувати
бомбити
браузер

брейншторм

брокер

брошура

булінг (булити)

бустер-ефект

бюрократія

вайб

вебкамера

вебсайт

вестернізація

віктімблеймінг

волонтер (волонтерити)

воркшоп

газлайтинг

генератор

геноцид

геолокація

геральдика

гештег

гостинг

ґейміфікація,

ґрейд

дедлайн

декларація

делегувати

демобілізація

депортація

десенситизація

диджиталізація (диджиталізувати)

дипфейк

дискавері-дзвінки

дисклеймер

дисплей

дистанційка

дірект

донат

донація (крові)

драйвити

евакуація

завіруситися

зарелізити

івент

ілюмінація

імплементація

інвестувати

інсайт

інспекція

інтеграція (реінтеграція, реінтегрувати)

інтерактивний

інтерактивний

інтерфейс

інцидент

кавер

кейс

кібербулінг

клерк

клікбейт

коаліція

колапс

компенсація

комунікаційник

контент

контент-план

конфлікт

коректно, коуч

креативний

креатор

лайкати (лайк)

лайфгак

ленд-ліз

лояльність

маніпуляція

мануал

медіатор

меседж

месенджер

мікс

модератор (модерувати)

моніторинг

наратив

нетворк

нетворкінг

нон-фікшн

овертайм

окупаційний

омбудсмен

онбординг

онлайн-зустріч

опційно

офлайн-зутріч

павербанк

парламент

перфекціонізм

плейлист

плюралізм

портативний

принтер

пріоритет (пріоритетне)

продакт-менеджмент

продакшн

продуктивний (продуктивність)

проєкт

прокрастинація

промоція

промпт

пропаганда

реабілітація

редфлег

рейд

релевантний

репарація

репостити (репост)

репрезентативність

рерайт

ретравматизація

референси

рісьорч

ротація

роумінг

світчинг

сейл

секстинг

сексшторн

скіл

скринкаст

скриншот

скролити

софт-скіл

спойлер

сталкінг

стандартизувати

сторіз

сторітелінг

стрим (стримінговий)

супервізор

тайм-менеджмент

таск

теракт

терорист

тизер

тимбілдинг

тимлід

токсичність

трансляція

трекінг

тренінг

триґер

тріангуляція

уніформа

фактчек

фактчекерка

фандрайзинг

фейкороб

фідбек

флешбек

фреймворк

фронт

хайлайт

хардовий

хейт

хейтспіч

чат

челендж

чекліст (у деяких дописах чек-ліст)

шер (шерити)

ДОДАТКИ

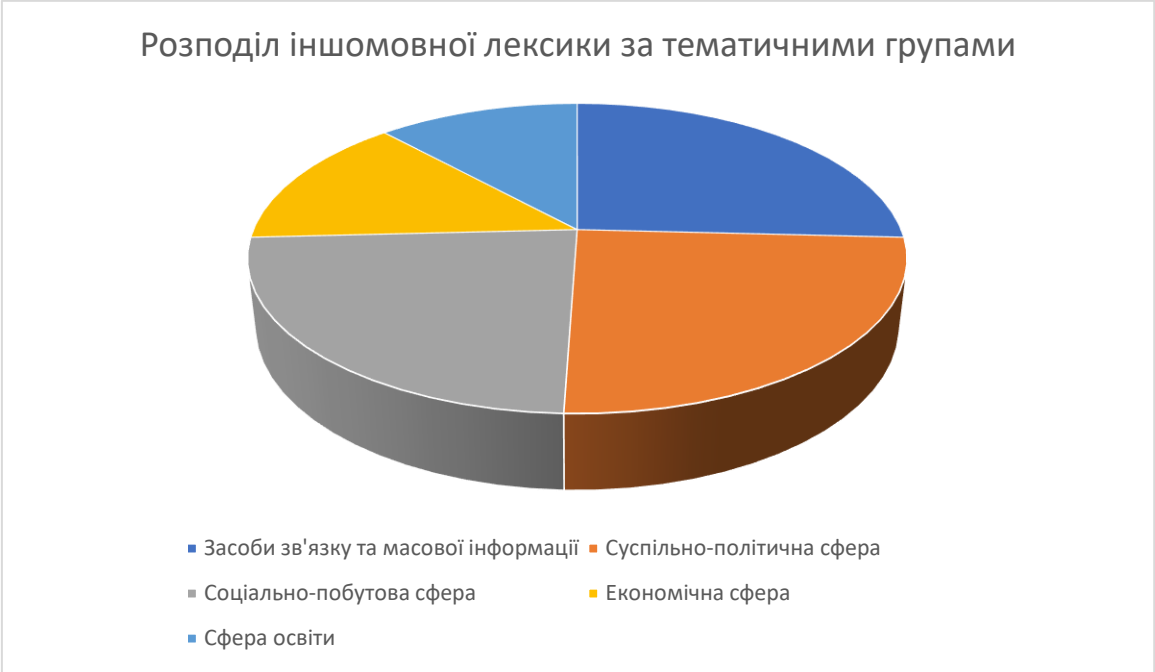
Розподіл іншомовної лексики за тематичними групами
Засоби зв'язку та масової інформації
Суспільно-політична сфера
Соціально-побутова сфера
Економічна сфера
Сфера освіти